

MAGYAR SÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor 1.—		Vidékre: Egy óra kor 1.20	
Negyedévre — — — —	3.—	Negyedévre — — — —	3.60
Félévre — — — —	6.—	Félévre — — — —	7.—
Egész évre — — — —	12.—	Egész évre — — — —	14.—

Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BENEDEK ELEK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IV., Vámházkörút 8.

Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apróhirdetések ára: egy szó 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

Fészkelődés.

Budapest, május 31.

Irgylésre méltó ember Tisza István gróf: ő a nagy-németségnek nemzetünk ellen indított akcióját jelentéktelen fészkelődésnek nevezi. A gróf ur, minden kormányok köteles tisztelője, a tiszteletét kiterjeszti a német kormányra is s szerinte, nem lehet azt követelnünk a német kormánytól, hogy ezt a „fészkelődést“ elfojtsa. Egyszerűen: fogadjuk hideg vérrel, mégpedig nagy hidegvérrel a — nagy-német mozgolódást. És mindjárt be is számol saját személyi tapasztalatairól. Ő a hetvenes évek végén négy esztendő nagy részét Németországban töltötte s mondhatja, hogy a mai fészkelődés elenyésző csekélység a husz év előttihez képest. Ma már csak *növekedő* jóindulatot tapasztalhatunk magunk iránt.

Igy beszélt Tisza István gróf a magyar delegáció tegnapi ülésén. Mások azonban másként beszéltek. Nevezetesen Széll Kálmán miniszterelnök, akinek mint belügyminiszternek is, nyilván hivatalos értesülései vannak, a nagy-német mozgalmat „képtelen, semmiképp sem igazolható, káros, sőt veszélyes“ mozgalomnak tartja és „ez bármely ponton, akár titokban, akár nyíltan támadja meg a magyar nemzet állami érdekeit: teljes erővel szembe kell szállni vele.“

Jegyezzük meg jól. Tisza István gróf szerint „nagy flegmával“ kell fogadnunk a nagy-német akciót, a miniszterelnök szerint „teljes erővel“ szembe kell szállani vele.

Most menjünk tovább.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter is nyilatkozott a külügyminiszter helyett s e nyilatkozatból kitűnik, hogy a külügyi kormány több rendben volt kénytelen szót emelni a német kormánynál a maihoz hasonló mozgalmak miatt, ezt szükség esetén jövőre is megteszi, ámbár a mostani mozgalom színtere Magyarország s így ennek az elfojtása nem a külügyi kormányra tartozik.

Az ellenzéki delegátusok nyilatkozatait ezek után bátran mellőzhetem. Maradok a miniszterelnök és a közös pénzügyminiszter nyilatkozata mellett. A miniszterelnök szerint is, a közös pénzügyminiszter szerint is, ezt a „fészkelődést“ itthon kell elfojtani, mégpedig kormányzati uton. Ez a fészkelődés „mindnyájunkat egyesülve fog találni, hogy vele szembeszálljunk teljes energiával, higgadtan ugyan, de kiméretlenül“, mondotta Széll Kálmán.

A miniszterelnök nyilatkozata teljes mértékben alkalmas volna arra, hogy nyugtalanodásunkat eloszlassa, ha Németországgal véletlenül szövetséges viszonyban nem volnánk. Mivelhogy azonban a nemzeti egységünk ellen törő társadalmi akció egyenesen Németországból indul ki, nem lehet közömbös ránk nézve, hogy ez akcióról a német kormány miként vélekedik. Nem elég, hogy a német felhivatalos újságok hallgatnak, sőt ez nagyon is gyanús. A hallgatás beleegyezés, így a közmondás. Meg kell tehát őket szólaltatni, helyeslik-e vagy nem ezt a társadalmi akciót. Akár

helyeslik, akár nem: ez minket nem akadályozhat meg abban, hogy a hazánk területén folyó akcióval kiméretlenül bánjunk el, de viszont, ha netalán olyan sem hideg, sem meleg, olyan „kenterfalazó“ nyilatkozatot tennének a német felhivatalos újságok, tisztában lennénk legalább a Németországgal való szövetség mivoltával, annak értékével is.

Szóval: a német kormány megnyilatkozata nem fölösleges, de sőt erősen kívánatos. Természetesen, e nyilatkozat teljességgel nem lehet hatással arra, hogy miként járunk el a hazánk földjén mozgó hazaárulókkal. Megnyugtathatom afelel a kormányt, hogy bár rengeteg erdőt pusztítottunk el az elmúlt században, még mindig vannak akasztófaik a hazaárulók részére. Én is azt vallom, a mit a „Budapesti Hírlap“: az izgatókkal úgy bánjunk el, mint „hazaáruló kémmel vagy kutmérgezővel.“ Én is azt vallom, hogy tegyük ezt „lármá nélkül, ne tüntessünk semmit és senki ellen, de védjük meg igazainkat férfiasan, kint diplomáciai uton, bent meg a kormány egész hatalmával. Lepjük meg egyszer mi is Németországot azzal, hogy hatalmi politikát üzünk, maradhatunk azért jó szomszédok is, meg a szövetségnek hívei is, épp úgy, ahogy eddig voltunk.“

Mind ezt aláírván, Tisza István grófnak pedig azt tanácsolom, hogy ha Németországban el tudott tölteni négy esztendőt, szánjon rá még fiatal életéből legalább négy hónapot a Bánságra is: nézze, lássa,

A kinek senkije sincs,

— A *Magyarság* eredeti tárcája. —

Irtá: **Gaal Mózes.**

Egy öreg ember kopogtatott be a télen hozzánk. Fehér volt a haja, fehér a szakála, elnehazedett a járása. A ruhája kopott volt, de tiszta, a hangja alázatos, de becsületes, nagyon becsületes.

Nem kéregetni jött, hanem munkát keresni.

— A régi időkbeli való vagyok — mondá, — tanultam az iskolában deákul, el tudnék tanítani egy-két kis diákot. Másolnék is naponta három-négy órát, eddig bírná a szemem, de tovább nem, mert azután könyveznit kezd, s a betűk nagyon táncolnak a papíroson.

— Hány esztendő báci? — kérdezte tőle a fiacskám.

— Hetvennyolc, édes urfi, most taposom a hetvennyolcadikat.

— Akkor huszonkét esztendő múlva száz lesz, — jegyzé meg őszinte bámulattal a fiam, s nyomban vallatni kezdte az öreg bácsit, hogy ismerte-e Bem apót, s a híres Damjanichot s a rettenetes hóhért látta-e, aki Aradon olyan csunya dolgot cselekedett?

Az öreg hűségesen felelt a kíváncsi gyermek kérdéseire. Megmelegedett, egykét falatot jóízűen fogyasztott el és megvigasztalódva távozott.

A fiam kikísérte a kapuig s lelkére kötötte, hogy még sokszor jöjjön el, mert lám Flott, az ő kutyája sem ugatta meg, hanem figyelemmel hallgatta a meséit, pedig Flott csak a jó embereket nem szokta megugatni.

Az öreg még egyszer járt nálunk, aztán eltelt

két hónap, három hónap is eltelt s mi még sem láttuk őt.

Minap egy levelezőlapot kaptunk. Ismeretlen írással az volt a levelezőlapra írva, hogy egy öreg ember a Szent-István kórházban fekszik. Pontosán megjelölve a terem és az ágy táblájának a száma. Az öreg ember nem kér semmit, csak okát adja, hogy miért nem jöhetett el.

A mi öregünk volt. Az a hetvennyolc éves ember, akinek kerek e világon senkije sincsen.

A fiam nem nyugodott. Felbérelte Benkő bácsit, az ő legbizalmasabb emberét, hogy menjen el öreg barátjához és vigyen neki egy vadonat új koronát, azt ő a maga bukszájából, a vasárnapi pénzéből küldi.

Benkő bácsi elment a Szent István kórházba. Felkereste azt a nagy termet, hol az öreg feküdt. A szám pontosan volt följegyezve, megtalálta. Hát bizony egy hetvennyolc éves embernek, aki télen fázott, éhezett is talán, van arra joga, hogy beteg legyen; hogy rossz vén csontjaira panaszkodjék; arra is van joga, hogy örömeiben kibugygyanjon vén szeméből a könny, — de arra már igazán nem lett volna joga, hogy a fiam fényes koronáját — visszaküldje. Pedig megcselekedte.

Benkő bácsi ugyanis nemcsak azt a fényes koronát vitte, hanem még egyéb ezüst pénzdarábot is, miről a fiának tudomása nem volt, s az öreg annak is visszaküldötte a felét. Azt mondta Benkő bácsinak, hogy van a kórházban egy tót munkás, az őt megforgatja az ágyában, támasztja a hátát, ha felül, annak ad hetenkint negyven fillért, egyéb pénzre igazán nincs szüksége. Egy hónapra valót alázatos tisztelettel elfogad, de több nem kell.

— Egy hónap múlva a jó isten visszaadja az erőmet, az egészségemet, akkor kikerülök ebből a szomorú hajlékból — és akkor tanítok egy-két kis diákot; akkor meglátogatom a kis urfiit . . .

Ezt mondotta az öreg ember s omlottak a könyvei és hullott a Benkő bácsi szeméből is a könny — s mikor nekünk ezt elmondotta, hát mi sem tehattünk róla, nekünk is csak megnevedesült a szemünk pillája.

Hanem egyebet is mondott az öreg ember, a ki ott fekszik a Szent István-kórházban. Rebegeve és aggodalmasan mondotta:

— És ha kikerülök innen, akkor szeretném, ha . . . ha bejutnék a szegények házába, hogy fedél alatt legyek . . . mert akinek nincs hajléka, nincs egy tányér leve, az boldogtalan, . . . nagyon boldogtalan.

Igen, igen, szegény öreg, akinek nincs hajléka, és nincs egy tányér leve, az nagyon boldogtalan.

Járom az utcákat, nézem a cifra ruhás embereket, elhaladok a fényes köpaloták mellett, beleülök a zöld bársonyos karszékekbe; a robogó hintó fel-felriaszt eltűnődéséből — s mindig, minduntalan oda tévednek gondolataim a Szent István-kórházba.

Egy öreg ember fekszik ott, akinek egyedüli vágya egy pohár limonádé, mely őt meggyógyítaná s a szegények háza, mely őt boldoggá tenné . . .

És ki tudja, talán holnap, talán holnapután egy festetlen koporsó lesz a hajléka és nem kell többé más hajlék, nem kell sem a tányér leve, sem a pohár limonádé . . .

És nem fogja kerek e világon megsíratni

mi történik ott. Akkor talán elmúlik a flegmája, melyet én végtelenül tudok irigyelni, de még inkább őt azért sajnálni. Két dolog bizonyos előttem e pillanatban: Tisza István gróf vagy nem lát vagy nem akar látni. Mind a kettő öreg hiba oly politikusknál, kiről már vagy tíz esztendő óta nem lehet tudni, mely pillanatban kerül az ország kormányzatának élére.

Mondhatom, e gondolat miatt mindég nyugtalanul „fészkelődtem“, tegnapi beszéde óta pedig nyugtalanabban, mint valaha.

B. E.

Hétről hétre.

Budapest, május 31.

A hét elején a delegátusok Örkényben voltak. Megnézték, hogy azokkal az ágyukkal, a melyekkel pénzügyileg az országot, hajós műszóval élve, valóságosan „fenékebe“ fogják lőni lehet-e lőni és hogyan? Az örkényi szemlérel megjelent hírlapi tudósításokból napnál fényesebben tűnt ki, hogy delegátusaink a nagy Münnich Auréltól elkezdve a kis Papp Gézáig kifogástalan tüzéségi tekintélyek. Rövid időn belül hivatalosan fogják az ismeretes mondást: ért, mint a hajdu a harangöntéshez, — újabb és a modern viszonyoknak megfelelően így átalakítani: ért, mint a delegátus az ágyúöntéshez! A tarackok nagyokat durrantak, majdnem akkorákat, mint a tüzéségi felügyelőtől adott villásreggelin a pezsgős palackok. A sáncok mögött a deszkavitézék a szétrobbanó lövegektől rakásra puszultak, sőt van olyan delegátus is, amelyik kész esküt tenni arra, hogy a deszka-vitézek egy jelentékeny százalékát nem a szétrobbanó golyók ölték meg, hanem azoktól a mérges gázoktól pukkantak meg, a melyek a robbanáskor ki szoktak fejlődni. Sőt majdnem komoly veszedelem is érte, nem ugyan a sáncok mögött guggoló deszka-vitézeket, akik eleve halálra voltak ítélve, hanem a delegátusokat s köztük első sorban a jeles publicisztát. Beksics Gusztávot. Egy szétpattanó golyó-szilánk éppen lábai előtt vágta magát hasra a homokon. Beksics el sem szaladt volna magától, ha egy tüzezeredes kabátja szárnyánál fogva el nem ráncigálja, mert szentül meg volt győződve, hogy a vasszilánk nem ellenséges indulatból, hanem mély tiszteletének jeléül vágódott hasra a kormánypárt hivatalos lapja főszerkesztőjének lábai előtt.

Hogy a tarackok megérdemlik a megszávalandó milliókat, azt a delegátus urak igen is

senki, mert hiszen az a tót ember, aki hetenkint negyven filléért fölemeli őt az ágyban, megtámasztja a hátát: nem azért szolgál a Szent István-kórházban, hogy minden halottat megsírasson . . .

A „kedves testvér“ ott abban a nagy, vörös tégelből rakott kórházban, nesztelen léptekkel jár az ágyak körül. Nagyon sok lehet a dolog, vagy nagyon kevés lehet szívében a krisztusi szeretet, hogy az öreg embernek kéré, hívó szavát nem hallja meg:

— Kedves testvér, kérem! . . .

Ó, a limonádéhoz egy szeletke citrom is kell, három-négy darab cukor is kell, szóval erős, nagy kívánsága van az öregnek.

— Kedves testvér, kérem, a mi Urunk Jézus Krisztus is szegény volt és megvigasztalta a szenvedőket, . . . hallja meg a hívó szót s ne haladjon el nesztelen léptekkel a mi szegény öregünk ágya mellett!! Ha pedig a citrom drága, s a cukor drága: Benkő bácsi majd visz be egy egész kosárral, cukrot is visz be, csak adjon annak az öreg embernek egy-egy pohárka limonádét, hiszen attól meggyógyul, . . . hiszen aki már hetvennyolc éves, ugy sem él sokáig . . . a természet törvényei nem engedik.

Kedves testvér, amely napon a maga füle nem akarja meghallani az öregnek hívó, kéré szavát, azon a napon hasztalan pörgeti olvasójának a szemét, hasztalan imádkozik: oda fenn nem fogják meghallani s nem fogják megérteni.

konstatálták nyíltan a helyszínén. De visszatértek után elszéledve éppen nem fukarkodtak a kritikától. Egyik elmondotta, hogy nem érnek az új tarackágyuk semmit, mert egy perc alatt csak úgy adhatják meg nekik, ha a franciaágyukkal éppen harmincat. Tehát a franciaágyuk éppen háromszoros előnyben lesznek szemben a mieinkkel. Egy másiknak a bronzanyag ellen volt kifogása. Azt mondotta, hogy az acélbronz éppen négyszer kisebb feszítésnek tud ellenállani, mint a franciák ágyu-anyaga, a nikkela cél, — tehát a szükséges szilárdságot csak — csak úgy adhatják meg nekik, ha a csőfala négyszer vastagabb lesz, ami viszont az ágyu súlyát növeli meg s így azt a kis hegyi-ágyut, melyet a franciáknál elvisz két öszvér, vagy mokány ló, nálunk hatnak kell vinnie, ami rendkívül megnehezíti a hegyek között való mozgást. Egy francia miniszter a század közepe táján azt mondotta miniszter kollegáról, hogy a tanácskozás előtt külön-külön mindenikök kiválóan bölcös és okos ember, de ha összeülnek tanácskozni, akkor mindig a legnagyobb ostobaság sül ki. A magyar delegátusok abban különböznek, hogy ők egyénenként nem a tanácskozás előtt, hanem utána bölcsek és okosak. Hogy a kétféle rendszer: a magyar és a francia között melyik a jobb? — azt talán a delegáció összes albizottságai sem tudnák eldönteni.

A delegáció tegnapi ülésében a delegátus urak jelesirónk, Herczog Ferenc után szabadon kisütötték, hogy a délvidéki pángermán mozgalmakat a budapesti német főkonzul egyik tisztviselője tütötte nyelbe. A miniszterelnök azon hitének adott kifejezést, hogy nem az ő kormánya idejében történt ez s hogy a szóban forgó egyéniség nem a jelenlegi főkonzul volt. Különböző biztositja a delegátus urakat, hogy ha szükség, ő nem fog megállani senki küszöbén. Ez erélyes nyilatkozat hallatára Vészi József, ha elő nem veszi a jobbik esztét, kész lett volna megírni lapjában, hogy Széll a német főkonzulatus helyiségeiben házkutatást fog tartatni! Ehez képest igazán suvíksz minden erélyessége.

Sem a dolog, sem a kifejtendő erélyesség tényleg nem lesz olyan szörnyűsége, mint a meszeségéből látszik. Először is a terveket nem a német konzulatusban főzték ki, hanem a redoutkávéházban a szász képviselők asztalánál. A terv kifőzője sem a német főkonzul volt, sőt még nem is valóságos konzulsi tisztviselő. Egyszerűen a konzulság dragománja, vagyis tolmácsa. Ha a magyar politikusok egy kissé jártasabbak volnának külpolitikai dolgokban, akkor tudnák, hogy a kényes és illoyalis dolgokban a szerep mindig e dragománoké és sohasem a rendes tisztviselőké. E dragomán urak neve nincs is benne a schematismusban. Valószínű, hogy ügyesen elvégezvén dolgát, már régen nincs Budapesten, hanem valahol Belgrádban, vagy Bukarestben folytatja ártatlanul csendes (harmos-still) munkáikodását és Széll kesei erélyességének nagy botja csak nyomát ütheti már.

Budapest, május 31.

A csongrádi mandátum. A kuria I. tanácsa ma délelőtt hirdette ki ítéletét a csongrádi mandátum ügyében. A kuria a választást megsemmisítette s Baross dr. választói jogosultságát egy évre felfüggesztette s ugyan, csak öt kötelezte a költségek megfizetésére. A vizsgálat összes iratait, Hegyi Antalra vonatkozólag is, átteszik az igazságügyminiszteriumhoz, mert büntetendő cselekmények forognak fenn. A kuria igazoltnak vette, hogy a kerületben Baross tudtával és költségére átlűrűgyek alatt törvényellenes etetés-ítatás folyt a választók befolyásolására.

Törölt főrend. A főrendiház, 1902. évi május 27-én tartott ülésében, az Alberti-lásán elhalálozott Szapáry István gróf főrendi tag nevét, az igazoló bizottsága vaslata alapján, a főrendek jegyzékéből törölte.

Körber nyilatkozata. Körber osztrák miniszterelnöknek a bécsi Urakházában elmondott beszéde óriási feltűnést és felháborodást keltett magyar politikai körökben. A delegáció mai ülésén ugyszólván kizárólag ez a fenyegető beszéd volt a társalgás tárgya. Szabadalvú-párti körökben is az a vélemény, hogy Széll Kálmán miniszterelnök nem engedheti szóltanul el-

suhanni Körber kirohanását. Ellenzéki körökben azt tartják, hogy e beszéddel a kiegyezés dolga élére van állítva, a kibontakozás önérettel most már alig lehetséges és vagy Széll Kálmánnak, vagy Körbernek le kell vonnia a következményeket és az egyiknek távoznia kell. Általában különben az a meggyőződés uralkodik, hogy a delegáció bezárása után okvetlenül kitör a kormányválság és vagy Széll, vagy Körber, esetleg mind a ketten beadják lemondásukat.

Új delegátus. Teleki Sándor gróf megrenült egészsége miatt tegnap lemondott delegátusi tagságáról és helyébe az elnök Sándor Gyula póttagot hívta be, aki már részt is vesz a legközelebbi delegacionális ülésen.

A kvóta. A kvóta-bizottság tudvalevőleg 1902. év végéig megállapodott a kvóta arányára. A magyar kvótai bizottság kifejezetten azért, hogy a király döntése nélkül állapíthassa meg a törvényhozás a kvótát. Mint azonban jó forrásból értesültünk, ezuttal is a király fog egy újabb évre dönteni, miután teljesen ki van zárva, hogy a rájkszratban letárgyalhassák a kvótai bizottság jelentését. Ennek következtében a magyar törvényhozás sem tárgyalja a kvótajelentést.

A bosnyákok emlékirata. A delegáció mai ülésén, amelyen tudvalevőleg a bosnyák dolgokat tárgyalták, egy zöld füzetecskét osztottak szét a delegátusok között. A füzetnek ez a címe: „Bosznia és Hercegovina iszlám lakosságának emlékirata a magyar delegációk valamint az országgyűlés tagjaihoz.“ A füzetben a bosnyákok elpanaszolják, hogy a lakosságok egy sava sincs sorsa intézésében a megszálított tartományokban. Holott nagy az iszlám lakosság elégedetlensége, különösen az 1901. évi 96. számú rendelet óta, amely a kivándorlókról intézkedik. Ezt alkalmazták a volt mosztári muftira Ali Fehmi eff Dzedzicsara, szerajevoji Hadzsi Salih aga Bicsakacsira és Serif eff. Arnautovicsra, az iszlám deputáció tagjaira, akiket minden előzetes bírói eljárás és ítélet nélkül születési helyéről a kopár Ráska Gora bérceibe száműzték. Az iszlám köldöttség tagjait általában üldözték. Az ekkeseredés és elégedetlenség száz száma indította utnak a mohamedánokat, hogy Budapestre jöjjenek elpanaszolni sérelmeiket. A mozgalmat csak vallásuk és művelődésük biztosítása érdekében indították meg, hogy vallási és kulturális nemzeti önkormányzathoz jussanak.

Ők megindították Kállayval a tárgyalásokat már régebben, de utóbb a köldöttség tagjait üldözték, kihallgatás nélkül elítélték, és többeket száműzték. Hosszasan fejtegetik aztán bajaikat és felsorolják, kiket büntettek állítólag jogtalanul különféle súlyos pénzbírsággal. A kérvényt, mely 1902. május 2-áról van kelteve, a hat bosnyák kerületből 150-en irtak alá

Bosznia.

— A magyar delegáció ülése. —

Budapest, május 31.

A külügyi költségvetés után a magyar delegáció ma megkezdte az okkupált tartományok költségvetésének tárgyalását. E tárgyalást megelőzte az a vándorlás, amelylyel Bosznia mohamedánjai mintegy tüntetni jöttek a magyar fővárosba, hogy szemtől szembe bemutathassák a mai kormányzati rendszer okozta sérelmeiket. A delegáció mai tárgyalásának ez a vándorlás adta meg az érdekességet, mert a panaszos bosnyákoktól nyert értesülésekkel a delegáció ellenzéki tagjai ugyancsak meleg napot szereztek Kállaynak, a tejjatalmu kormányzónak.

Az ülésről tudósításunk a következő: A magyar delegáció Andrássy Gyula gróf elnöke alatt tartott mai ülésén első sorban harmadszori olvasásban is elfogadták a belügyi költségvetést.

Azután a magyar és osztrák delegációk határozatainak összeegyeztetésére kiküldendő hetes albizottság tagjaivá megválasztották: Dániel Ernő br. Falk Miksa, Hegedüs Sándor, Miklós Ödön, Münnich Aurél, Perczel Dezső és Szerb György.

A választás után Bosznia költségvetésének tárgyalására tértek át.

Münnich Aurél előadó az egyesült négyes albizottság nevében elfogadásra ajánlja Bosznia és Hercegovina költségvetését.

Wilcsek Frigyes grófnak kifogása van a zárszámadások egyes adta ellen és a közös akti ákról kimerítő kimutatást óhajt. Magát a megszálított tartományok költségvetését elfogadja, de nem fogadja el a hegyi útegekre előirányzott és az ottani csapatok létszámának emelése szánt költségeket. Számadások egyes adatai ellen és a közös aktivászm Nem tartja ugyanis megengedhetőnek, hogy az amugy

BUTOROK

egy kézpensért, mint részletfizetésre legegyszerűbbi a legfinomabb kivittelig legjutányosabban kaphatók

Ehrentreu és Fuchs Testvéreknel.

E lapra hivatkozók tíz százalék engedményben részesülnek.

Budapest, VI., Teréz-körut 8. sz.

(Andrássy-ut közelében).

oo Nagy képes árjegyzék ingyen. oo

is terhektől roskadozó ország újabb megterhelések meddő kiadásokkal.

Rakovszky István nem érti, mily jogon tárgyalják itt ezt a költségvetést, holott Boszniának mása szuverénje, más a kormánya, s a mellett a senki országa Bosznia. De hát Boszniával azt lehet tenni, amit akarnak. Kállaynak szabad tere van. A velencei Marktéren oly szelidek a galambok, hogy az idegenek kezéből is eszik a kukoricát. Itt a galamb szerepét a sajtó játssza, amely Kállay kezéből szedi az aranyos buzakalászokat és ennek üdvös hatása alatt, bármi történik is Boszniában, a sajtó mindig hallgat felőle, miként a sir. Nem lát, nem hall senki semmit, még a Budapest utcáin járkáló panaszos bosnyák küldöttséget sem.

Boszniával való helyzetünket tarthatatlannak mondja. A kormányzati rendszer tette tarthatatlanná. A bosnyák adminisztráció a Bach-rendszer bosnyák kiadásában. Az emberi jogokat lábba tiporják, spicli rendszer uralkodik s ilyen körülmények közt nem esoda, ha a pénzügyminiszter Boszniában eredmények helyett csak elégtelenséget tud felmutatni. Boszniában nincs szabad sajtó, vannak a kormány által sugalmazott újságok, melyeket nem olvas senki, de olvassák a horvát újságokat, melyek az ellenünk való gyűlölséget folyton szilják. A Beamter politika szerencsétlen voltát festi, elmondja, hogy elidegenednek tőlünk a szerbek, a törökök meg elmennek szuverénjükhöz, a török szultánhoz, aki őket elszállásolja és megnyugtató, úgy, hogy megelégedetten távoznak tőle. Bosznia számára népképviselést kér. Kifejti, hogy amilyen szerencsétlen Bosznia adminisztrációja, ép oly szerencsétlen az a gazdasági politika, melyet ott követnek. A bosnyák mohamedánok helyzetét tárja fel, akikkel a legbrutálisabban és legigazságtalanabban bánnak. Erre példákat sorol fel. Hibáztatja a kormányt amaz intézkedését, hogy az ok nélkül kivándoroltak hazájukba vissza nem térhetnek. Kérdi a minisztertől, ki adta meg neki a jogot arra, hogy Bosznia bennszülöttjeit hazatávoztassa? Ilyen intézkedések nevelik a mi leglelkesebb és legelszántabb ellenségeinket. Az a meggyőződése, hogy a szerencsétlen kormányzatnak éppen az ellenőrzés hiánya az oka, azért indítványozza, hogy küldessék ki egy országos bizottság a bosznia-hercegovinai állapotok tanulmányozására, hogy tájékozást szerezzen arról, vajon alaposak-e a mohamedán bosnyákok panaszaival és ha igen, minél előbb orvosoltassanak. A bizottság működéséről tegyen jelentést a jövő évi delegációnak.

Okolicsányi László nem kíván a költségvetéssel foglalkozni, csak azokkal a visszaélésekkel, melyeket a bosnyák mohamedánok a delegáció elé terjesztett emlékiratokban elpanaszolnak. Helytelenül azt, hogy Boszniában is nemzetiségi kérdést csinálnak azáltal, hogy hol a török mohamedánokat, hol meg a szerbeket és horvátokat nyomják el. Ebben a szellemben kormányozni nem lehet. Csatlakozik Rakovszky indítványához.

Elnök: Ki kíván még szólni?

Rakovszky István kijelenti, hogy szeretné előbb a közös pénzügyminiszter választását hallani és azután fog szót kémi.

Kállay Béla közös pénzügyminiszter kijelenti, hogy szívesen teljesíti Rakovszky kérését és nyilatkozik a felmerült kérdésekben. Mindenekelőtt kijelenti, hogy maga is szeretné, ha a bosnyák budgetet a két törvényhozás szavazná meg. De amíg e felett nem határoznak, az eddigi gyakorlatot kell követni.

A felszólalók erősen hibáztatták a bosnyák adminisztrációt. Felhozta, hogy a francia közigazgatás kitünő, Elzász és Lotaringia még sem voltak megalégedve vele. A Bach-korszakkal való hasonlatot furcsának tartja, az senki sincs az országban, aki azt a közigazgatást visszavánná. Boszniában megtartották a régi közigazgatási beosztásokat. Nem dolgoztak rohamosan, hanem lassu haladással a régi institúciók alapján és a nép felfogásának megfelelőleg. Mindenekelőtt a korrupció kiirtására törekedtek és az egyforma igazságszolgáltatásra. Ha alant hibázták, azt a felső hatóságok jóvá tették. Hivatalnokok hibáit el nem simították, sőt azokat a nép előtt büntették. És most rátér az elégedetlenségre. Mert vannak-e elégedetlenek? Hol egy másik kérdéssel válaszol. Miért vannak másutt elégedetlenek? Mert vannak mindenütt, de azért az államok mégsem jutnak a csőd szélére. Az elégedettség főoka egy keleti sajtóosságban rejlik: az autonómiában, amelynek keretében az egyiknek mindent megadnak, minden mást elnyomnak. Holott talán a közérdeket kellene és kell is kielégíteni. Például hozza fel, hogy a városokban 2-3 párt van s a többségből nevezik ki a polgármestereket. Ha mohamedán a többség, mohamedán a polgármester is s a kisebbségből kerül ki az alpolgármester. Már most a kisebbség pártjai elégedetlenek nemcsak a polgármester miatt, hanem mindennel.

Bolgár Ferenc: Így van Budapesten is. (Derültség.)

Kállay miniszter: Már most itt jár-ke 2 év óta

egy vagy két bosnyák küldöttség. Hogy hol járnak, nem tudja, hozzá nem is jöttek és nem is jönnek, pedig nyitott ajtóra találnának és mindenki kihallgatást kapna, minthogy egy bosnyákokat sem küldött el ajtajától. De nem jönnek hozzá, mert nincs mit panaszolniok, mert előtte nem állíthatnak mindenfélét. A kivándorlási rendelet csak két egyént sujtott. Ezek kivándorlásra izgatták és csábították a népet. Ezért járt el ellenük a hatóság. De csakis ezek ellen. Törvénytelenység nem volt. Felhozta, hogy az említett két izgatott saját birtokukra internálták. De ezek az izgatással akkor sem hagytak fel. Egy temesvári lapban Magyarországot idegennek nevezték és ezzel csábították kivándorlásra a benszülőtteket.

Rakovszky István: Hát az is bűn, hogy minket idegeneknek tartanak?

Kállay Béni közös pénzügyminiszter: Aki el akarja dojni magától Boszniát, az beszélhet így, az mondhatja, hogy Bosznia számára Ausztria-Magyarország külföld és Törökország a belföld, de ő ilyen álláspontot nem fogadhat el. Kijelenti, hogy semmiféle demonstrációtól megijedni és az elől meghátrálni nem fog. Áttér a nemzetiségi kérdésre. Kijelenti, hogy ő volt olyan szerencsétlen, aki beszélni kezdett bosnyák nyelvről, bosnyák népről. Micsoda felháborodás támadt erre! Az egyik kijelentette, hogy ő horvát, a másik hogy szerb, a harmadik, hogy mohamedán és egyik se egyezett bele abba, hogy bosnyák legyen. Vagy vegyüik a Bosznia körüli államok mit mondanak Bosznia nemzetiségéről. Szerbia azt mondja, hogy Bosznia lakói szerbek. A horvátok azt mondják, hogy Bosznia lakói horvátok és pedig katolikus és mohamedán horvátok Mit csináljunk mi ebben a helyzetben? A kivándorlás kérdéséről szólva, kijelenti, hogy szigorú intézkedéseket kell tenni Különösen azon kivándorlás ellen, mely izgatásnak az eredménye. Ezért hozták azon törvényt, miszerint azok, akik engedély nélkül vándorolnak ki és beigazolják ténykedésükkel is, hogy visszatérni nem akarnak, azok vissza nem térhetnek. A visszajövöket segíti a kormány, amit az is bizonyít, hogy az osztrák kormány bizonyos öszszeget tett le azok segélyezésére, akik vissza akarnak térni. Ami azt a vádat illeti, hogy a kormány minden ellenőrzés nélkül végzi teendőit, ez fenn nem állhat, mert az ellenőrzést a törvény elég pontosan körvonalazza. Rakovszky István felhozta, hogy a sajtó nem értesíti a közvéleményt a boszniai állapotokról. Kijelenti, hogy ő, aki szintén tagja volt a sajtónak —

Rakovszky István: Régen volt az!

Kállay Béni: Az a meggyőződésem, hogy a magyar sajtó nem írja most sem azt, amiről tudja, hogy nem igaz, vagy aminek valóságáról meggyőződve nincs.

Rakovszky István kijelenti, hogy egészen más emberek állottak akkor a sajtó élén, mikor Kállay szerepelt és nem olyan férfiak, mint ma.

Bolgár Ferenc: Eppen olyan gavallérok állanak most is a sajtó élén, mint aki most beszél!

Okolicsányi László felszólalása után Keglevich István gróf kijelenti, hogy egy bizottság kiküldését Boszniába mindig pártolta, de most már nem tartja helyesnek, mert célt tévesztene. A bosnyákok panaszaival erőszakosak és csak állítások. Ugy látja, hogy Boszniában a dolgok rendben folynak és azért elismeréssel van Kállay iránt és elfogadja a költségvetést.

Wilczek gróf örömmel veszi tudomásul, hogy a bosnyákokat azért nem fogadta Kállay, mert nem jöttek hozzá.

Ezután elnök a vitát bezárta, mire Münnich előadó Rakovszky indítványának elvetését kérte.

Kállay miniszter alaptalannak és nem igaznak jelentette ki azt a vádat, mintha nem egyenlően bánának a bosnyákokkal.

Végül Okolicsányi kérésére az elnök megszámoltatta a jelenlevőket, mire kiderült, hogy a delegáció nem határozatképes.

Elnök erre az ülést berekesztette s a tárgyalás folytatását hétfőre tűzte ki.

A nap politikája.

Budapest, május 31.

Hovatovább haladunk, a nemzetiségek annál kevésbé tagadják, hogy szét akarják robbantani Magyarországot. Különösen az alldeusch elemek lépnek ki nyíltan a harc térére és minden eszközt fölhasználnak ellenünk, ami csak némi sikert ígér. Így derül ki apránként, hogy az a nagy demokrácia, mely a szász városokban divik s melyet eddig a német kedélyességnek tulajdonítottunk, voltaképpen erős fegyver, melynek éle ellenünk irányul. A városi napidijással együtt söröző polgármester, a számgyakorok tanácsait követő pénzügyigazgató, szóval vegyes elemek egyesülése a fehér asztal habzó itala mellett nem a régi szász nyárspolgári erkölcsök felvirradtát, hanem a nemzetiségi aknamunka erősbödését hirdeti. És minden nek háta mögött ott áll a nagy német birodalom kormá-

nyának és közvéleményének hallgatag jóváhagyása, titkos biztatása.

Ezzel szemben a magyar kormány a sokszor büntetett gonosztevők fegyveréhez, a tagadáshoz nyult. Tagadja, hogy a német kormánynak és közvéleménynek része lenne mindezekben; tagadja, hogy Magyarországon egyáltalán lenne nemzetiségi kérdés; tagadja, hogy hazánkban nem zeteségek vannak; tagadja a szászok, a tótok, az oláhok a hazafiatalan pénzintézetek, a képviselőház, a köztvágóhid és a Bazilika létét. Valóban, ha a kormány szavára hallgatunk, el kell hinnünk, hogy Magyarország az a tejjel-mézzel folyó Kanaán, melynek multja csupa öröm, jövője csupa remény.

A valóság azonban mást bizonyít, mint amit a kormány hirdet. Im most is, hogy a nagynémetek Eisenachban, tanácskoztak, az erdélyi szászok képviselőt küldtek erre, az ülésre. Ki volt ebben az esetben a bizalmuk letéteményese? Bizonyos Obert nevű erdélyi plébános, aki mellékesen zöldsász hazafi. A dolog kiderültén ugyan Nagyszében táviratilag jelenti, hogy Obert csak véletlenül és saját iniciatívájára volt jelen Eisenachban, de az ilyen kijelentések értékével mindenki teljesen tisztában van. Igenis, Obert a nagynémet gyűlésen a szászok megbízásából veit részt és dolgozott a magyarok ellen.

Hanem hát ennek folytatása veszedelmes dolog. „Leben und leben lassen“ ez ma a kormány, s általa minőnyajunk jelszava és erkölcsi gyöngesége.

A függetlenségi párt egyik fiatal, de már is nagy tekintélyű képviselője — kár, hogy el kell hallgatnom nevét — a legközelebbi időben könyvet ír a nemzetiségi kérdésről. Alkalmazint sok támadás éri majd a könyvet, melynek alapgonddoalata a következő:

— Erdélyben első sorban a románság túltengése veszedelmes. Az Albina révén a románok öszsetörnek az oláh parasztokat, de oly erős középirtokos osztályt teremtenek, melyvel az elgyengült magyarság nem küzdhet meg. Ennek meggyőződésére nekünk magyaroknak a szászokkal kellene szövetkeznünk.

A Romániával állandó öszseköttetésben levő románokat csak a szervezett szász társadalom segítségével győzhetjük le és azután... Azután majd könnyen leszámolhatunk az aig kétszázezerre menő elszigetelt szászszággal, mely ökszerű vezetés mellett különben is hajlandó arra, hogy jó magyar hazafi legyen.

Ez az alapgonddoalata a készülő új könyvnek. Félős azonban, hogy itt-ott féreimagyarázzák az okos szándékat és újra ölhangzik a *haszadrulás* vádjá, ami különben nálunk oly sűrűn röpköd, mint tavasszal a cserébogár.

A pótválasztások teljes erővel folynak az országban és lassanként teljesen kitisztult a képviselőház képe. A Karátsonyi Jenő gróf zichyfalvi mandátuma ellen beadott petíciót, amelyben a Kuria elrendelte a vizsgálót, a kérvényező a módosi közjegyző előtt visszavonták. Más részen Barcsay Kálmánnak Hunyad vármegye főispánjává való kinevezésével megüresedett a dévai választókerület mandátuma. A kerületben tegnap volt az új választás. A két szabadelvé jelöltnek, Thoroczky Miklós grófnak és Réthy Lajosnak a pártja rendben vonult. A választás este kilencedfél órakor ért véget Thoroczky kapott öszszen 691, Réthy pedig 536 szavazatot. Thoroczky grófot tehát 155 szöbbséggel képviselővé választották.

Margitán, ahol Örley lemondása miatt került sor az új választásra, Szatmári Mór, a margittai kerület függetlenségi és 48-as Kossuth-párti jelöltje május 29-én mondotta el programbeszédét. A programbeszéd után lakoma volt, melyről üdvözlő táviratot küldtek Kossuth Ferencnek.

A mandátum utáni ilyen erős hajszának oka most derült ki. Napnál világosabb ugyanis, hogy a képviselő a királynál is nagyobb ur. Bizonyítja ez az eset:

Patrubány Pál erdélyi gazdának, aki negyvennyolcban magyar huszár volt, néminemű adóhátrálék miatt az állam el akarta árvezetetni ősi hajlékát. A megriadt aggasztán felségfolyamodás után akart segíteni baján, de a kabinetiroda elutasította a kérést azzal, hogy ilyen természetű állami ügyeket a király nem akadályozhat meg. Patrubány Pál nem esett kétségbe, hanem nyugodt lélekkel mondotta:

— No, ha a királynak nincs ereje hozzá, majd lesz a képviselőnknek.

És tényleg a képviselő, ki a bajról értesülve, kifizette az adóhátrálékot, megakadályozta azt, hogy a házat elárvezzék.

Lám tehát, a képviselő nagyobb hatalom a királynál is. Ugy lehet, ezért szeretne anyai ember képviselő lenni.

A kiegyezés és a kvótákérdés még most sincs elintézve.

BUTOR

jobb és olcsóbb, mint bárhol ép úgy készpénzért, mint **részletfizetésre**, kapható: **GONDA S.** utorraklárában.

BUDAPEST,

csakis VII. kerület, István-tér 7. sz. a

Képes butoralbum 50 filleres postabélyeg beküldése mellett kapható. A XI. ezen lapra hivatkozik, 5% áronedményben részesül.

Amint értesülünk, Széll Kálmán miniszterelnök a jövő hét folyamán fogja a kvótáról szóló törvényjavaslatot a képviselőházban előterjeszteni. A pénzügyi bizottság ugyancsak még a jövő hét vége előtt fogja a javaslatot tárgyalás alá venni.

Körber dr. osztrák miniszterelnök tegnap kemény támadást intézett ellenünk a bécsi rajksztráiban a kiegyezés révén. Miután látta, hogy az önálló vámtartlettől nem félünk, sőt óhajjuk azt, most azzal vádol bennünke hogy mi akarjuk megbontani a gazdasági közösséget, még pedig nem gazdasági, hanem egyéb politikai szándékkal. A monarchia régi alapjainak megbontásával gyanúsít bennünket és levádol hamisan olyasmiről, aminek ellenkezője igaz, mert a monarchia történeti alapjait csak Magyarország tartja és biztosítja s a homlás Ausztriában tapasztalható.

Kíváncsian várjuk, hogy mit felel erre a támadásra Széll Kálmán, akit Körber dr. csak a napokban nevezett a monarchia fontartó oszlopának.

—dos.

TÁVIRATOK.

Martinique pusztulása.

Az a világraszóló szerencsétlenség, mely Martinique szigetét érte, fölkelte az egész emberi társadalom részvétét, s nincs nép, mely ne sietne erejéhez mérten a katasztrófa kárvalottjaihoz részvételével, s a nyomort enyhítő adományával. A budapesti újságíró egyesület tegnap ülésében elhatározta, hogy országos mozgalmat indít a részvét kifejezésére, s adakozásra szólítja föl a magyar társadalmat. Ezzel csak hálánkat rójuk le a francia nemzetel szemben, amely a szegedi árvíz-szerencsétlenség alkalmával páratlan rokonszenvet tanúsított irántunk. A sors sujtó keze alkalmat ad most, hogy ezt viszonzozzuk. Az országos mozgalom élén Széll Kálmán, Apponyi Albert gróf és Csáky Albin gróf áll, s valószínű, hogy a diszelnöki tisztre Vaszary Kolos bíboros hercegprímást sikerül megnyerni. Ugyanezt a célt fogja szolgálni egy nagy csupa francia látványosságot nyújtó nép-ünnep, amelyet rendezni fognak.

Mai távirataink ezek:

New-York, május 30. Miután St.-Pierre és St.-Vincent előtt a tenger medrében valószínűleg nagy változások és átalakulások történtek a rengeteg katasztrófa következtében, az amerikai kormány hidrográfiai hivatala expedíciót fog kiküldeni a megváltozott kikötői viszonyokat tanulmányozni.

Fort de France, május 30. A tenger alatt a sziget közelében több tűzhányó forronghat, mert a víz — bár szélesed van — óriási hullámokat vet. A Pelée még mindig működik, s a nép az északi részekre menekül.

Burok harca.

London, máj. 31. Gray Edvard, Rosebery lordnak egyik buzgó híve Alnwickban egy liberális gyűlésen beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy szívesen látná, ha a buroknak jelentékeny segítséget adnának, hogy farmjaikat újra felépíthessék és az ország régi állapotát helyreállíthassák. Reméli, hogy ha a béke létrejön, a kormány módot fog találni Dél-Afrika gyarmati önkormányzására. Azt ajánlja, hogy nagy föderatív dél-afrikai gyarmatot szervezzenek és annak a nézetének ad kifejezést, hogy sem a mostani, sem más kormány nem lesz képes a feltétlen megadás politikáját követni. Beszéde végén a gabonavám ellen foglalt állást.

Katonai fegyelem Hollandiában.

Hága, máj. 31. A második kamara folytatta a hadsereg és a haditengerészet fegyelméről szóló törvényjavaslat tárgyalását és 40 szavazattal 30 ellenében elfogadta De Vaal Malefijt-nek azt az indítványát, hogy az esetben, ha egy katona a reá kiszabott büntetés miatt panaszt tesz, a büntetés végrehajtása mindaddig függőben tartandó, míg az első forum nem dönt a katona panaszra fölötte. A hadügyminiszter megkérte a kamarát, hogy halassza el a törvényjavaslat további tárgyalását, mert Malefijt indit-

ványa szerinte ellenkezik a katonai fegyelemmel. A kamara hozzájárult a halasztáshoz. A kormány részéről nyilatkozatot várnak. A lapok nem tartják kizártnak, hogy megegyezés jön létre.

Karlisták mozgalma.

Madrid, május 31. A Fabra-ügyökség jelenti Barcelonából, hogy ott sok karlistát letartóztattak.

Amerika és a Fülöpszigetek.

New-York, május. 30. Roosevelt elnök egy emlékünnepen, amelyet az arlingtoni temetőben tartottak, beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy a Fülöpszigeteken elkövetett kegyetlenségek, amelyeket az áruló ellenség provokált, nem érdemelnek olyan szigorú elítélést, mint az Egyesült Államokban szokásos lincselés. Lehetetlen eldönteni, hogy a Fülöpszigetek az Egyesült Államoktól függetlenek legyenek-e vagy a közös barátságot és érdekeket kötelekével az Egyesült Államokhoz legyenek-e fűzve, a míg be nem bizonyítják, hogy teljesen képesek az önkormányzatra.

Zavarók Lembergben.

Lemberg, május 31. Az építőmesterek és munkaadók felhatalmaztak egy bizottságot, hogy a sztrájkoló építőmunkásokkal tárgyalásokat kezdjen.

Lemberg, május 31. A megyetemet hallgatói elhatározták, hogy míg a gyűlékezési tilalmat vissza nem vonják, nem fognak eljárni az előadásokra.

Kegyelem a bűnösöknek.

Páris, máj. 31. Loubet elnök oroszországi látogatása alkalmából 220 elítéltnak a büntetését részint enyhítette, részint elengedte.

Az osztrák parlamentből.

Bécs, május 31. Az urakháza ma letárgyalta a pénzügyminiszterium, a kereskedelmi és vasuti miniszterium s a földművelési tárca költségelirányzatát s az igazságügyi tárca tételeire tért át, mel. nél. Lamesch udvari tanácsos a katonai büntetőeljárás reformjának sürgősségét hangoztatta s a polgári büntetőtörvénykönyv egyes elavult lételemének javítását ajánlotta. — A képviselőház folytatta a gabonahatáridőzűzet eltűntetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását. Peschka beszédében azt mondta, hogy az agrárusok kényszeríteni fogják a kormányt, hogy általomadtán kényszeríteni fogják, hogy a törvényjavaslatot ő felsége szentesítése alá terjesszék. Szólt a mezőgazdaság válságáról, melybe főként a gabona határidőzűzet sodorta. — A botrányról a mai napra a költségvetési bizottság ülésén gondoskodtak. Szőnyegen a Duna-gőzhajózási társulat szubvenciója volt, mely mellett Call báró kereskedelmi miniszter szólt, míg D'Elvert báró a tárgyalás elhalasztását indítványozta. A vita során Pernertorfer s néhány párthive az ülés berekesztését követelte azzal, hogy a képviselőház ülése megkezdődött. Kathrein elnök az óriási lármában az erőszaknak engedve az ülést berekesztette.

VIDÉK.

A felvidéki kivándorlási kongresszus. A felvidéki kivándorlási kongresszus mint tudósítónk táviratozza, ma déle 6 órakor kezdődött meg Miskolcon, Borsodvármegye székházának disztermében, hova egybegyűltek a szomszédos vármegyék fő- és alispánjai, tisztviselői, orsz. képviselői, az OMGE kiktűdöttői, a vármegyeyi gazd. egyesületek és a közművelődési egyesületek képviselői. Az elnöki széklet Miklós Ödön nyug. államtitkár képviselő, mint a szervező bizottság elnöke foglalta el. Körülötte csoportosultak Borsodvármegye és Miskolc város főispánja Vay Elemér br. főispán, Tarnay Gyula alispán, Ballagi Béla főjegyző; továbbá Bujanovics Sándor, Zeleinszky Róbert gróf, Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója, Sierban Jónás, Barta Ödön, Geöce S. rolla, Hestelendy Ferenc, Visontai Soma, Szentiványi Á. pád, Műnicher Aurél, Zmeskál Zoltán országgyűlési képviselő, Roemer Ervin báró, Hagara Viktor, Kramolin Viktor főispánok és Buday Barna szerkesztő. A kongresszust Miklós Ödön elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg, melynek folyamán köszönetet mondott az OMGE-nak és a Gazd. Egy. Orsz. szövetségének akciójáért, mely anyagát fogja képezni a pozsonyi orsz. gazdakongresszusnak. Ezután a halgatóság: folytonos éber figyelmé mellett vázolta a 22 felvidéki megye kivándorlásának szomorú képét. Ezután Jezenszky Pál, kit az elnök felkért a jegyzőkönyv vitelére mint a szervező bizottság főtitkára jelentette be a kongresszus szervezetében időközben történt változásokat — aminek végetére Miklós Ödön bezárta a kongresszus első teljes ülését és ezzel nyomban kezdődött a szakosztályonkénti részletes tanácskozás.

FŐVÁROS.

— **A műszaki napidíjasok** fizetésével foglalkozott tegnap a pénzügyi bizottság, s megszavazta. Ennyi a hisztorikum, amihez van valami megjegyzésünk. A műszaki napidíjasok fizetése érthetetlen okból nincs fölvéve a rendes költségvetésbe, s az idén haladásképpen a rendkívüli tételek közé iktatták be. Ez a rendszertelen gazdasági beosztás a legkínosabb helyzetbe sodorhat egy sereg családot, amelynek kenyérkeresője a főváros műszaki napidíjasja. A közgyűlésen a többség ugyanis kiszámíthatatlan, s megeshetik, hogy egy közgyűlés még a már megszolgált díjakat sem szavazza meg. Ennek kitenni pedig nem szabad a főváros e rosszul fizetett igavonót. Ha van a munkájukra szükség s v. n. akkor vegyék fel díjazásukat a rendes költségvetésbe, nem tartva attól, hogy az amugy is nagy fantáziával készített mérleget ez a pár ezer korona túlos-tul lebontani.

NAPI HIREK.

Két levél.

Győrffy Gyula barátomtól ma a következő levelet kaptam:

Kedves barátom!

Elhatároztam, hogy a Magyarország főszerkesztőségétől visszalépek. Olvasó közönségünk tanu reá, hogy mióta keleten állottunk ennek az újságnak az élére, soha egy hajszálnyira sem tért el attól a programmtól, melyet a magunk és munkatársaink aláírásával k. bocsátottunk. Felkelteni az országos érdeklődést a mi vérbeli fajunk, a székely-nép iránt, elismertetni az egész magyar társadalommal a székely kérdés nemzeti nagy fontosságát s küzdven e fajnak megmentéséért, egyben küzdeni a magyar faj megerősödéséért, a régi erkölcsök megújításáért ezeket az eszméket tüztük zászlónkra s azok diadala érdekében eleve kimondottuk, hogy tollunkat sem ennek, sem annak a politikai pártnak szolgálatába nem adjuk, felekezeti és osztálykülönbséget nem ismerünk, — ellenkezőleg erőnk, tehetségünk teljes latba vetésével küzdünk a magyart magyartól elválasztó falak ledöntésére; egy politikát ismerünk: az egységes nemzeti, a magyar faj erkölcsi és anyagi megerősödését szolgáló politikát.

Alig fél éve, hogy e zászló alatt harcolunk itt ebben az újságban s ma már büszkén hivatkozhatunk arra az eredményre, hogy a székely kérdés országos, nemzeti kérdésnek ismerik el s a magyar faj megerősödésére szolgáló politikánk szemléletmást nő a tábor. A Magyarország körül párt és felekezeti különbség nélkül csatlakoznak a jók legjobbjai, szavunkra nagy erővel mozdult meg a társadalom, szervezkedik a bércecs haza s a székelység országos szervező tömörül. E mozgalmakban az eddigieknél is nagyobb munka vár a Magyarországra s hogy feladatát tökéletesen betölthesse, az újságnak minden irányban való függetlenségéhez még a gyanu árnyékának sem szabad férfköznie. Ezt az árnyékot akarom én eltüntetni, mielőtt még meg is jelenhetnék, azzal, hogy a mai napon leveszem nevemet az újság homlokáról s beálllok egyszerűen az újság többi munkatársai közé. Te tudod legjobban s az olvasó közönség is tanúsíthatja, hogy bár a szabadelvű pártnak vagyok a híve és tagja, a Magyarországi függetlenségét ez egy pillanatig sem érintette és zavartalanul élt és dolgozott kitűzött céljai szolgálatában. Ugy lenne ez a jövőben is, ám a mesterségesen szított gyanu azért mégis ott settenkednék körülötünk, az általunk oly hűséggel szolgált ügynek lelte meg bennem az elhatározást, hogy mint föllelte meg bennem az elhatározást, ohgy mint főszerkesztő visszalépjek s be állok azon munkatársaid közé, kik pártpolitikai, felekezeti és osztálykülönbség nélkül állottak a Magyarország zászlója alá.

Te, kedves barátom, haladj tovább a megkezdett uton, mi el nem hagyunk, veled leszünk, támogatunk abban a nagy, nehéz munkában, melyre vállalkozál. Isten áldása legyen további munkánkban is!

Budapest, 1902. május hó 30.

Dr. Győrffy Gyula.
országgyűlési képviselő.

HA IZZAD.

ha viszkot a teste, ha sémörös, ha bőrkütlősei vannak, ne csináljon semmit, csak egy tégely **ERÉNYI-féle ICHTIOL-SALICYLT** vegyen. Szagtalan. Ára 3 korona.

Szétküldi: **ERÉNYI** gyógyszerész Szabadszállás.

Főraktár: **TÖRÖK**, Király-utca 12. és **EGGER** gyógyszerész Váci-körut 17.

Győrffy Gyula levelére válaszem a következő:

Kedves Barátom!

En voltam az, ki annak idején rábirtalak, hogy a Magyarság főszerkesztőségét elvállald. Ugy láttam akkor, hogy erre annak az akciónak, amelynek szolgálatába szegődünk, szüksége van. Te önként hoztad meg az áldozatot s valóban az olvasó közönség lehet a tanunk, hogy a te politikai pártállásod egy hajszálnyira sem térítette el a Magyarságot hirdetett programjától. Szent meggyőződésed ma is, hogy ezután sem térítene el. Am magam sem hunyhatok szemem a mesterségesen szított gyanu előtt s be kell látnom, hogy neked az ügy érdekében vissza kell lépned mint főszerkesztőnek. Visszalépsz mint főszerkesztő s beállsz a munkatársak közé. Itt gyanu nem érhet. Ott állasz ezután ama munkatársak sorában, kik párt-politikai, felekezeti és osztálykülönbség nélkül sorakoztak a Magyarság zászlaja alá, azzal a nemes, azzal a lelkes elhatározással, hogy a mi fajunk ügyét diadalra vígyék. En, biztosíthatlak, ezután is az maradok, aki voltam. Semmiféle politikai párttagja nem vagyok, szolgálhatom függetlenül és a meggyanúsítás veszedelme nélkül a mi ügyünket. De én csak egy ember vagyok. Most még fokozottabb mértékben érzem a lelkes, az önfeláldozó munkatársak szükségét. Hálás szívvel mondok köszönetet neked az általunk szolgálta ügy nevében az eddigi segítségért — s törhetetlen bizalommal várom további segítségét s várom mindama barátaitól, kik valóban megható önzetlenséggel dolgoztak s dolgoznak a mi zászlónk alatt. Azzal végzem levelemet, amivel te: Isten áldása legyen további munkánkon is!

Budapest, 1902. május hó 31-én.

Benedek Elek

a Magyarság felelős szerkesztője.

T. előfizetőinket, kiknek május 31-én lejárt az előfizetése, kérjük az előfizetés mielőbb való megújítására, hogy a lap székü déseben fennakadás ne történjék.

— (Uj regényünk.) Leon Tinsau, a jeles francia író egy bájos regényének a közlését kezdjük meg a mai számban. Költői munka ez a regény, egy fiatal leány poetikus, megható szép regénye, melyet nagy gonddal ültetett át nyelvünkre Molnár Gyula. E regény befejezése után, a júliusi negyedben ismét eredeti regényét közlünk, még pedig a jeles írónő, Lengyel Laura tollából.

— (Időjárás.) Május 31. Nyugati Európát alacsony keleti Európát pedig magas levegőnyomás borítja. Európában az idő meleg és zivataros esők csak Francia és Németország éjszakai partvidékein fordultak elő. — *Hazánkban* az idő meleg és az elvöltve előfordult zivataroktól eltekintve, száraz maradt. *Várható* meleg száraz idő. *Hőmérséklet:* 24.8.

— (Személyi hírek) *Zsögöd* Benő magyar királyi udvari tanácsos és budapesti egyetemi nyilvános rendes tanárnak valamint törvényes utódainak a király megengedte, hogy régi nemesi családnevük alapján eddigi vezetéknevük helyett, magyar nemességük épségben tartása mellett a *Zsögöd-Grossschmied* kettős családnevet használhassák. — *Falvay* Antal budapesti ágostai hitvallású evangélikus elemi és polgári leányiskolai igazgatónak, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, *Schnitzer* Ármán dr. komáromi főrabbinak, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta. — Az olasz királyi pár ma reggel Nápolyba érkezett és a lakosság lelkes ovációi között nemsokára folytatja útját Róma felé. — *Vaszary* Kolos hercegprimás a Ranolder intézet ezidei tanítónökepesítő vizsgáihoz érseki elnöklő biztosnak *Kurtz* Vilmos ferencvárosi apátplébánost nevezte ki. — *Téthly* Karoly Sándor, a dunántúli ág. hitvallású evangélikus egyházkerület püspöke súlyos betegen fekszik Győrben Felépüléséhez kevés reményt fűznek.

— (Csapatszeme a király előtt.) *Lajta-Bruckból* távirják: A király a csapatok megzemlélésére ma reggel ideérkezett. Megérkezésükor *Ucküll* gróf hadparancsnok és a hatóságok fejei fogadták. *Nagy* főispántól és *Fogány* alispántól a mosonmegyei vetések állásáról kérdezősködött a király. A király kíséretében

volt *Rajner* főherceg, a három csapatfőfelügyelő, *Koopa-tschek* tüzérségi főfelügyelő és az idegen katonai attasék. Ő felsége szemlélet tartott a 6., 62. és 43. gyalogezredekben és az I. landwehr-ezreden. A szemle kombinált manővergyakorlattal végződött.

— (Nagy Ferenc dr az egyetemen.) A királyt mint a hivatalos lap mai száma közli, *Nagy Ferenc* dr, a kereskedelemügyi miniszterium nyugalmazott államtitkárát, az ezen hivatalra történt kinevezetése előtt a budapesti kir. m. tud. egyetemen elfoglalt nyilvános rendes anári állásába visszahelyezte.

— (Bánffy Dániel báróné halála.) A nagyasszony ma még ravatalos ágyán pihen. Holnap utra két az utolsó utra, amelynek végében a kolozs-borsai családi sírbolt nyitott ajtaja várja. Ott fog pihenni munkás, nemes életének nyolcvanegy év után. Oh mily szép volt ez élet! Haromszéki ősnemes család ivadéka volt, ritka szépség, amit megőrzött haláláig. Ura, ki 1842-ben vette el, méltó párja volt. Igaz magyar főúr, aki részt vett a nemzet nagy küzdelmeiben az Uniótól a szabadságharc végeig, s hitvese első soraiban állt az áldozatkész honleányoknak, akik kincsüket, ékszerüket letették a haza oltárára. Az asolutizmus sötét évei alatt visszavonultan éltek az anyaföld ápolásával, s egyetlen nemes szenvedélyének a jótékonyágnak élt. Tizennégy év előtt vezette el férjét. Özvegyége idején is legnagyobb kedvtelése a színház volt. Minden este — ha csak nem volt beteg — ott ült páholyában immár közel hatvan esztendő óta, s figyelmesen elejétől végig meghallgatta az előadást. Jutalomjártékokra régebben külön selyemre nyomott szinlapon hívták meg a kegyelmes asszonyt, aki évek során át gondosan félretette a szinlapot s összegyűjtve, az erdélyi muzeum könyvtárának ajándékozta. Az utóbbi időben első emeleti páholyából a földszintre költözött le, már fárasztotta a lépcsőjárás. Szerette a színészt is, kivált a színesz-csometéket, akiket karácsonykor elhalmozott minden jóval. Maga költött és varrt az apróságoknak meleg ruhát. Életének alkonyán csöndes megnyugvással készült a halálra. Cselédségének maga varratott gyászruhát, föl is próbáltatta velük, hogy lássa, milyen ruhában kísérik ki őt utolsó útjára. Halálos ágyánál ott volt két fia: *Bánffy* Dezső, *Bánffy* Jenő bárók és ennek felesége. *Ernő* báró nem jöhetett el, mert nagy beteg.

Bánffy Dezső báróhoz tömérdek részvétírat érkezett. Az első közt, kik kondoleáltak, volt a király, akinek nevében *König*, a kabinetiroda főnöke a következő táviratot intézte *Bánffy* Dezső báróhoz:

„Ő császári és apostoli királyi felsége meghagyni méltóztatott, hogy Excelenciáddal családja mély gyásza alkalmából legkegyesebb részvétét tudassam. *König*.”

A család a következő gyászlapot adta ki:

Losonci báró *Bánffy* Dezső Magyarország nyug. miniszter elnöke, magyar királyi főudvarmester és fivére losonci báró *Bánffy* Jenő és losonci báró *Bánffy* Ernő a legmélyebb fájdalommal tudatják losonci báró *Bánffy* Dánielné szül. *Leófalvi Gyárfás Anna* Ó Nagyméltósága szomorú, hosszas betegség után május hó 30-án reggeli 6 órakor bekövetkezett csendes szenvedett nélküli halálát. Nyolcvanegy évi, hosszú, boldog élet után száll sírba, özvegyiségének tizennégy éve után a drága halott, kísérve őt a szerető és általa igazán mélyen és önzetlenül szeretett nagy családja fájdalomtól; fájdalommal gyászolva menyei báró *Bánffy* Dezsőné sz. *Máthé* Ilona, báró *Bánffy* Ernőné sz. gróf *Eszterházy* Cecil; siratva unokái: *Bánffy* Kazimír, *Bánffy* Ferenc, *Bánffy* Alice, *Bánffy* Dóra és *Bánffy* Anna; továbbá unoka-vejei báró *Feilitzsch* Berthold Szabolcs vármegye főispánja és gróf *Teleki* Ferenc, unoka-nyenyei báró *Bánffy* Kázmírné sz. tarcsafalvi *Pálffy* Marie és báró *Bánffy* Ferenecné sz. széplaki *Petri*, *chevich-Horváth* Ida, dédunokái *Bánffy* Marianne, *Bánffy* Dani, *Bánffy* Dezső, *Feilitzsch* Cecil, *Feilitzsch* Jenő és *Teleki* Erzsébet, *Margit* és *Cecil* által. A mindenképp tisztelt elhunytja felett érzett fájdalomban osztozik a széles kiterjedt rokonság, a *Bánffy*, *Gyárfás*, *Teleki*, *Kemény* és *Zeyk* családok és mindazok, kik ismerték és hosszú életén keresztül becsülték, tisztelték, szeretni tanulták. A drága halott földi maradványai 2902. június 1-én d. u. 4 órakor fognak a halottsháznál (*Deák* Ferenc utca 32.) az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó gyászszertartás után az örök sírba tétel végett vasutára kísértetni és *Kolozs-Borsán* végső nyughelyére elhelyeztetni. Áldás és béke pora-ra! Boldog nyugalom kísérje sírjába!

— (A Fesztivos-ünnep.) A Fesztivos-szobor leleplezése alkalmával 1902. évi június hó 8-án este a zalamegyei, a keszthelyi gazdasági tanintézeti és városi fiatalság a Balaton partján honvéd zenekar közreműködésével sétahangversenyyel egybekötött velencei estét, tüzi-

játékot s táncestélyt rendez. A tiszta jövedelmet a felállítandó mensa akademika javára szánták.

— (Keglevich István gróf távonása.) A *Pesti Hírlap* mai száma mint bevégzett tény közli, hogy *Keglevich* István gróf, a m. kir. Operaház és a budapesti Nemzeti Színház intendánsa állásáról lemondott s *Szóll* Kálmán mint belügyminiszter a lemondást elfogadta. Helyébe intendánsnak *Bezerédj* Viktor belügyminiszteri tanácsost, a minisztériumban a színházügyek vezetőjét nevezték ki s a kinevezésre a királyi jóváhagyás is megtörtént. Az intendánsnak az utóbbi időben közte és a miniszterelnök között felmerült ellentétek miatt kellett állásáról lemondania.

— (Prielle Kornélia ünneplése.) A *Prielle* Kornélia 76-ik születésnapja alkalmából vasárnap rendezendő ünnepség imponánsnak ígérkezik. A társadalom legelőkelőbb körei is az ünneplők sorába léptek. Az irodalmi társaságok, a kaszinók, a fővárosi színházak mind küldenek képviselőket az ünnepélyre, amely holnap déli 12 órakor lesz a Nemzeti Színház első emeleti csarnokában. Az ünnepélyt *Somló* Sándor igazgató beszéde nyitja meg, majd pedig *Szapáry* Pál gróf a *Telcs* Ede szobrász által készített szobormintát mutatja be. *Martov* Ferenc költeményét *Prielle* Kornéliáról *Mihályfi* Károly fogja szavalni. A rendezőség ezután is kéri a közönséget, hogy a nagy művésznő iránt érzett mély tiszteletének oly módon is adjon kifejezést, hogy az este színterkerülő *Nagymama* előadásán estélyi ruhában jelenjék meg.

— (Házasság.) Kis-geczéni *Szabó* István országgyűlési képviselő eljegyezte *Porsch* Jankát, özvegy verbói *Szilaha* Agostonné, előbb özvegy *Porsch* Józsefné urad leányát.

Kisbacoeni *Ben* *edek* Károly alvinci ev. ref. lelkész, egyházmegyei főjegyző május hó 29-én vezette oltárhoz *Straub* Katinkát öz. *Kovrig* Tivadarné galdói nagybirtokos nevelt leányát.

— (Ünnepelt tanfelügyelő.) Huszonöt esztendő. Csaknem egy egész emberöltő. Az ember életében munkában töltve nagy idő, melynek mesgyéjén büszkén pihenhet meg, aki háta mögött hagyta a huszonöt hosszú barázdát, hogy élvezze gyümölcseit, gyönyörködje virágaiban. Ilyen szép pihenő napot rendez Pest vármegye általános tanítóegyesülete *Tóth* József királyi tanácsosnak abból az alkalomból, hogy e kiváló tanferiu megérté pestmegyei tanfelügyelőségének huszonöt éves fordulóját. A jubileum tiszteletére június 14-én *Bonicsky* Ferenc főispán v. b. titkos tanácsos elnöklésével Pestmegye Általános Tanító Egyesülete diszgyűlést tart, melyet az évi rendes közgyűlés előz meg és fényes lakoma követ.

— (Elpusztult-e a négy baka?) Három napja áll már fenn a híre annak a véres esetnek, mely allítólag május 22-én történt a montenegrói határon. Négy magyar katonát puffantottak le a hír szerint a csernogorcok, mint holmi kősa kutyát. Székesfejérvár és vidéke, amelynek fiai ott lenn szolgálnak a Bilekben elhelyezett 69-es zászlóaljban, fiaik sorsán aggodva, remegve várják a hír megerősítését, vagy cáfolatát. De a k. u. k. hadsereg cefpos Akhillesei füttyölnek a civilbagázs érzelmű világra s hallgatnak. Megszólat helyettük a felhivatalos vészmadár, a Bud. Tud., — amely rendszerint akkor szól, ha baj van, s nem kívánatos, hogy a t. nép megtudja. A felhivatalos stílus-gyakorlatulelve van ilyes kitételekkel: »a hadügyi kormányzat köreiben fölteszik, hogy az eset meg sem történt.« Ugylátszik, hogy s még egy sereg föltevés és »következtetés.« Szóval a »cáfolat« éppen nem cáfol, sőt csak jogosabb teszi, hogy határozott választ követeljünk a katonai hatóságtól, megölték-e a négy bakát a csernogorcok, s ha igen, megtette-e diplomáciánk a megtorló lépéseket. — felelősségre vont-e a hadügyi kormány a bileki zászlóalj-parancsnokságot, amiért a meghalt legények szüleinek kérdezősködésére nem felelt?

— (Magyarország felszázados fejlődése.) *Varqha* Gyula dr. miniszteri tanácsos, a statisztikai hivatal igazgatója ma este a Közgazdasági Társaságban részletes felolvasás keretében fejtegeti, hogy mennyiben fejlődött a magyarság 1850 óta. A felolvasás — mint értesülünk — kimutatta, hogy népességünk felszázados fejlődése általában nem volt kedvező, az utolsó két évtizedben azonban gyorsabb növekedést találunk. Kérdés azonban még, hogy e fejlődésnek nem állja-e útját a kivándorlási mozgalom terjedése. Magának a magyarságnak fejlődése azonban sokkal kedvezőbb; mert a magyarság az utóbbi felszázadban 75 százalékkal szaporodott. Különösen a Duna-Tisza közén, a Tisza és Maros szögén s a Tisza jobb partján nyert a legutóbbi évtizedben a magyarság. Két határszéli székely vármegyében *Csikban* és *Háromszékben* azonban az oláhság térfoglalását látjuk. A magyar anyaaiknak az 1900. évi népszámlálás szerint az országnak 51.4 százalékát adják. A vallási viszonyokban nem volt lényeges változás, ellenben örvendetesen emelkedett a magyarul tudók száma.

— **(Hidépítés egy éjszaka alatt.)** A buapesti összekötő vasúti hid szerkezete meglazult. A kereskedelmi miniszter, hogy az utazó közönséget ne riaszsa meg, a tél folya án titokban új vashid-szerkezetet készített. Az összekötő hid mellett faállványokat állítottak s az odaszállított új szerkezettel a régít kicserélték. A kicserélés munkáját tegnapelőtt este 10-kor kezdték meg s reggel az első gyorsvonat már vigan röpült át az új hidon. Mintha csak Amerikában lennének.

— **(A kolozsvári egyetemről.)** A közoktatásügyi miniszter a kolozsvári m. kir. Ferenc József tudományegyetemen a jövő 1902/3-ik tanévre Schilling Lajos dr. tanárnak a jövő 1902/3-ik tanévre Schilling Lajos dr. tanárnak a jog és államtudományi, Udránszky László dr. tanárnak az orvostudományi, oldován Gergely dr. tanárnak a bölcsészeti, nyelv- és történettudományi, Farkas Gyula dr. tanárnak a mennyiség- és természettudományi kar dékánjává, végül Hoór Károly dr. tanárnak az orvostudományi kar jegyzőjévé történt megválasztását jóváhagyta.

— **(Elismerés jótékony adományokért)** A közoktatásügyi miniszter Andrássy Dénes grófnak és nejeének azon alkalomból, hogy a siketnémák és vakok jolsvai „Cházár András”-intézete növendékei részére 10.000 (tízezer) koronás alapítványt tettek, Schiffner Ede nagyváradi 1. sz. kanonoknak, aki a kronorosi róm. kath. elemi iskola felépítésére 7000 (hétézer) koronát adományozott, Apponyi Sándornak, aki alengyeli róm. kath. elemi iskola és óvoda fenntartására évenként 2431 (kétezernegyszázharmincegy) koronát áldoz, a budapesti III. ker. közégi iskolaszéknek, mely a jelen tanévben 364 tanuló gyermekét öltöztetett fel, az aranyos-maróti t.-pénztár r.-társulatnak, amely az aranyos-maróti állami és közégi népoktatási intézetek növendékeit 540 korona értékű ruhaneművel látta el, köszönetét nyilvánította.

— **(Halálozás.)** Veress Sándor dr., a zilahi járás szolgabírája, mint Zilahról jelentik, meghalt. Halálát hitvese s gyermeke siratja.

— **(Ellopott értékpapírok)** Egész munkás élete gyümölcsét lopták el egy öreg tanát embertől ezelőtt öt nappal. Sletzer Frigyes, nyugdíjas tanár, ki mint történész és nyelvtudós irodalmi munkásságot is fejtett ki, a kárvalott. Sletzer csak nemrégiben tért vissza hosszabb párizsi tartózkodásából, s mert újvidéki rokonainak látogatására készült, negyven ezer kétszáz koronát érő értékpapírjait, melyeket mindig tárcájában hordozott, biztonság okáért kézi-táskájában akarta magával vinni. Ezért zsebéből az asztalra tette ki s elátazva, ott felelte. Újvidéken észrevette kárát s hazautazott Budapestre, hol a Szilágyi-utca 5. szám alatt volt hónapos lakása. A tárcza azonban eltűnt. A lesújtott öreg ember panaszt emelt f. hó 25-én a főkapitányságnál, A panaszjegyzőkönyvet Farkas tanácsos Bónis fogalmazónak osztotta ki. A kárvalott tanár tegnap hiába várt a rendőrség intézkedésére s ügyét sürgetni fölment a főkapitánysághoz. Itt aztán a rendőrség hallatlan könnyelműsége derült ki. A nagy bünpör aktái egyszerűen más tisztviselőhöz kerültek s öt nap alatt meg sem kezdték a nyomozást. A nyomozásnak most már bajosan lesz eredménye, mert a tolvajoknak a rendőrség szives mulasztásából volt idejük az értékpapírokon tuladni.

— **(Rövid hírek.)** A király megajándékozta Benický Tamás rendőrfelügyelőt, ki az udvar itt tartózkodása alatt a várpalotában teljesített szolgálatot. A főudvarmester remekművű arany mellűt adott át Benickýnek, amelynek közepében O felsége monogramja van gyémánttal kirakva. — **Vizza ming csak Nimettul tudunk.** Ezt írta rá a ritvi ngi (sopronmegyei) tűzőlő egyesület a tűzőlők országos szövetségének természetesen magyar nyelvű átíratára) Ezt a nemzetiségi gyujtogatást ime feljegyeztük az értelemkédek immár kifogyhatatlan rovatába. **A branyiszkoí hősök sirját** május 28-án kegyeletes emléktáncp keretében megkoszorúta a löcsei állami reáliskola ifjusága. — **Huszonötves találkozó.** Az 1877. évben a budapesti egyetemen oklevelet nyert gyógyszerészek tegnap ünnepelték meg huszonöt éves találkozójukat. A jubilálók volt tanáraiknál: Than Károly és Lengyel Béla egyetemi professoroknál tisztelegtek. Este Török Sándor gyógyszerésznél lakoma volt. — **Kifütyülte a Gotterhatét** Losoncon a tanítóképző-intézet ifjusága. Az urnapi körmeneten háromszor is rázendített a gyűlölt nótára a katonabanda, s az ifjuság füttyszóval s levele kiáltásokkal fogadta. — **Új református templom a fővárosban** Holnap este választják meg a VI. VII. kerületi reformátusok az állandó bizottság tagjait. A bizottság főfeladata lesz egy új ref. templom építésére nagy mozgalmat indítani. — **Merényet történt Oroszországban.** Kerülő uton Londonból jön a hire, hogy Obolenszky gróf karkovi kormányzóra egy ember revolverből rálőtt. A golyó nem talált. Az orosz lapoknak tilos a merényletről írni. — **Jubileum a postán.** A versenytulai póstahivatal altisztjei üdvözlőbeszédrel, ajándékkal ülték meg négy társuknak Kocsis Ferenc, Horváth András, Király András és Benesik Pál altisztnek huszonöt éves szolgálati jubileumát Demény Károly postaigazgató elismerő iratot intézett a jubi-

ánokhoz. — **Az öngyilkos bankhivatalnok** hátrahagyott levelét az elhunyt nővére a rendőrségen felbontotta. A bucsulevélből kiderül, hogy a szerencsétlennek boldogtalan szerelem adta kezébe a gyilkos fegyvert. — **Reménytelen szerelem** miatt ma reggel Weidin Sándor tescheni születésű 19 éves pénzügyi fővigyázó a külső váci-úti vámhivatalban szolgálati fegyverével szíven lötte magát s nyomban meghalt.

• **Színházak műsora.** 1902. május hó 31-án. Magyar királyi Operaház: A hugonották. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Nemzeti Színház:** Az aitché. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Népszínház:** Kin-fu, vagy: egy kínai ember története. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Vigszínház:** X asszony. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Magyar Színház:** Magdolna. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Fővárosi nyári színház:** Tricoche és Cacolet, vagy egy újidatú tudakozó-intézet. (Kezdeté 7 órákor.) **Városligeti színház:** Egy milliót egy szalmakalapért. (Kezdeté fél 8 órákor.) — **Uránia-színház:** A budapesti-élet. Kezdeté fél 8 órákor.)

x **Felhívjuk** olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát, Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az „Adria” szállóval szemben létező női divat áruházára.

x **Cauz és köszvény** ellen elismert legkittünőbb szer a Zoltán-féle kenőcs. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest, V., Sétátér utca és Szabadság-tér.

x **Högyeim!** Tessenek megtekinteni a Szent-Lőrinci porcellán-festőgyár városi raktárában, Teréz-körut 32. szám alatt naponta beérkezőt újdonságokat. Szent-Lőrinci porcellángyár. Városi raktár Budapest, VII. Teréz-körut 32. szám. Kuhinka István örökösei üveggyárának főképviseelője és egyedüli raktára.

x **A Müller-féle villanyos delejes kereszt,** mely rövid idő alatt világhírű nevet szerzett, gyógyít mindennemű köszvény, reumatikus bajokat, továbbá igen célszerűnek bizonyult álmatlan ág, asthma, bányadtság, étvágytalanság, epilepsia, fűzugás, migrain és nagytü hallás ellen. Általában minden az idegrendszerben előálló baj ellen. Számos levél közül, melyek e keresztet dicsérik, egynek rövid kivonatát közöljük: Budapest, 1900. április havában, Van szerencsem becses tudomására hozni, hogy Öntől beszerzett villany delejes keresztnek nálam nagyszerű hatása volt, úgy hogy az Önnél vásárolt 3 kereszt közül kettőt tovább adtam s így szenvedő embertársaimnak nagy szolgálatot tettem. Egyiket Szűts Katának Bagajurze adtam, kit 7 évig tartó szívizorulatól mentett meg e kereszt, a másikat Pap Györgynének Török-Kanizsára küldtem, ki nagyfokú szívájában s köszvényen szenvedett s ki ma teljesen visszanyerte egészségét. Milyen indiai érzem magam ez uton köszönetemet kifejezni, maradtam tisztelettel Czamlik Alajos, Kőbánya Ganztelep. Miután mi is bizonyoságot szeretünk e kereszt kitűnőségéről, ezért melegen ajánljuk Müller Albert urat, a gyártmány feltalálóját, Budapest, V. kerület, Vadász-utca R. N. sz. alatt.

x **Balassa-féle iztelen csukam. jolaj Emulzio** mész és szóda-hypofosfitel, a legkittünőbb szer az összes eddig feltalált szerek közül: Phthi is vagy sorvadás, meghűlések, idült köhögés, scrofulosis, annak minden alakja, rheuma, bőrbetegség, gyermekbetegség, Anaemia, vér-szegénység és általános gyöngeség esetiben, kapható Balassa Kornél gyógyszerárában a »Vörös Kereszt»-hez, Temesvár. Ára 2 korona.

NYILT-TER.)*

VERGYÖGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma,** szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyagban, makul súlyos ideg-, vér-, és bőrbajoknál. Biztos védelem szélütés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének egyetemi orvostudornak (Hemepsta) rendelőintézete v. n.

Dr. Kovács J. Budapest V., Váci körut 18. szám alatt. Rendelés naponta 9—12-ig és 8—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket, intézetet kívül is kezel. — Nehez betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

* Ezen közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

TORVENYSZEK.

§ **A Pályi-Köppösdy párba.** A büntetőtörvény-szék ma vonta felelőségre Pályi Ede szerkesztőt azért a párbaéjrt, melyet Köppösdy Dezsővel vívott a Kecskeméthy ügyben lapjában megjelent cikkek miatt. A törvényszék. Pályi t. ki a párbaéjban súlyosan megsebesült, 3 napi államfogházra ítélte. Az ítélet jogerős. Köppösdyt már előbb 10 napi államfogházra ítélte a törvényszék.

§ **Fejetlen ujság.** A budapesti büntetőtörvény-szék egy évi börtönrre ítélte Kulcsár Bélát, aki u. n. fejetlen ujságot alapított, melyet Budapesten cím nélkül nyomtatnak, szétküldöznek vidékre s ott aztán címmel

ellátva mint helyi lapot adják ki. Ehez a laphoz vidéki szerkesztőket szerződötett Kulcsár, persze óvadékokkal, melyeket elsikkasztott. Ügyével ma foglalkozott a kir. ítélőtábla s Bucz Lajos bíró előadása alapján a büntetést 7 hónapra leszállította.

BUDAPESTI TÖZSDEK

Gabonatözsde.

Kész ruuzlet.

Az áruhiányt mindinkább igazolja a malmok sürgős kereslete. Nincsen ajánlat, melyet kiengednének, elkel tehát minden áru, amit a piacra hoznak. Az árak ezalatt állandóan emelkednek és a szilárd irányzat még további árjavulásra enged következtetni. Ma elkelt 14.000 mm. buza 10 fillérrel magasabb áron.

Az elmúlt héten

	érkezett	elment
buza	74458 mm.	23157 mm
rozs	1890	1271
árpa	2073	1661
zab	7892	8511
tengeri	85648	64399
repce	—	—
liszt	1180	85602
korpa	1901	13653

Eladatott: Buza: Tiszavidéki: 200 mm. 79 kgr. 9 K. 45 f., 150 mm: 78.6 kgr. 9 K. 20 f. mind három hónapra. Pestvidéki: 400 mm. 77.5 k. 9 K. 20 f. 300 mm. 76 kgr. 9 K. 05 f. mind három hónapra. Szarvasi: 100 mm. 78.5kgr. 9 K. 40 f. három hónapra. Csongrádi: 1730 mm. 76 kgr. 9 K 20 f. három hónapra. H-M-Vásárhelyi: 1000 mm. 76.5 kgr. 9 K. 20 f. három hónapra. Dunai: 1500 mm. 75.6 kgr. 8 K 95 f. három hónapra. Raktárúru: 1700 mm. 76.3 k. 9 K 05 f., 2000 mm. 76.5 kgr. 8 K. 97 és fél f., 1000 mm. 76.5 k. 8 K. 95 f., 1120 mm 76.5 kgr. 9 K 05 f., 1000 mm. 76.5 kgr. 8 K 97.5 f., 1000 mm. 76.3 kgr. 8 K 93 és fél f., 700mm. 76.3 kgr. 8 K 90 f., 600 mm. 76 kgr. 9 K. 05 f. mind három hónapra. Rozs: 200 mm. 7 K 27 és fél f. köszpénztizetés mellett. Tengeri 550 mm. 5 K. 14 f. köszpénztizetés mellett. Zab: 100 mm. 7 K 40 f., 100 mm. 7 K. 35 f. 100 mm. 7 K. 20 f. köszpénztizetés mellett.

Határidőüzlet.

A szilárd készruuzlet az októberi buza árfolyamának emelkedését idézi elő. Hozzájárul még azon körlmény is, hogy a vetésekről szóló magánértesülések rendkívül különbözők, nagy részben nyugtalanítók az állítólag terjedő rozsdá miatt. Az időjárás azonban általában rendkívül kedvező, és így a sötétebb híreket tartózkodva fogadják a tözsde emberei; ennek tudható be, hogy szilárd irányzat mellett az emelkedés csak 5—6 fillért ért el. A többi árunemben kevés forgalom volt lényegesen változással.

Délben jegyez: májusi buza —, —, —, októberi buza 7.85—86, októberi rozs 6.71—72, októberi zab 5.1—82, júliusi tengeri 5.21—22, aug. tengeri 5.28—29. 1903. májusi tengeri 5.11—12.

Érték-tözsde.

Előzőzsde: Osztrák hitelrészvény 691.75 Magyar hitelrészvény 712.—. Koronajáradék —.—. Leszámitoló —.—. Jelzálog —.—. Rimamurányi 519.50, Államvasut —.—. Déli vasut 48.—. Alpesek —.—. Városi villamos —.—. Közuti vasut —.—.

Zárlat: Osztrák hitelrészvény 692.75. Magyar hitelrészvény 713.25 Korona. —.—. Leszámitoló —.—. Jelzálog bank —.—. Rimamurányi 519.50 Államvasut —.—. Déli vasut 46.75. Alpesek 413.50. Városi villamos —.—. Közut vasut —.—. Salgótarjáni —.—.

A szerkesztő postája.

M. K. Kolozsvár. Ha megszereztük a szükséges tájékoztatást, levelben értesítjük.

G. A. Arról igazán nem tehetünk. Forduljon egyenesen a kultuszminiszterhez. Ha nem kap elégtételt, készséggel emeljük fel szavukat.

Sz. B. Budapest. A hónap vége felé nem akartunk új regényt kezdeni, mivelhogy minden hónapban vannak új előfizetők. Amint láthatja, e számban kezdődik új regény. Hozzátehetjük: igen szép regény.

Gy. M. Kaposvár. Innét rendszeren megy a lap. Tudósítáit szívesen vesszük.

K. A. Debrecen. Levél ment.

S. F. Bibarcfalva. Szintén.

Beifeld Bankház Budapest.

Károly-körut 1. z m.

Vesz és elad sorsjegyeket, értékpapírokat és állampapírokat a napi áron. **részletfizetésre;** beváltja a **kisorsolt sorsjegyeket** — **Penzkölcson**t nyújt mindennemű sorsjegyre.

Laptu ajdonos a „Magyarság” kadváivalata

Fióközletünknel a ház lebontása miatt nagyon olcsó árak.

1 legújabb angol homespun női gallér 110 cm. hosszú, remek színekben	6.50	frt.	Francia delein, remek színek és mintákkal, egész pongyola vagy ruhára való, hozzávalóval és díszszel (7 m.)	4.—	frt.
1 nagyon elegáns francia batiszt pongyola	4.50	"	Legfinomabb Cloth, remek színekben, selyem fényű blousra, alsó szoknyára stb. alkalmas, 140 cm. széles, méterenkint	—	.70
1 elegáns utcai ruhára való angol zephyr, minden hozzávalóval és díszszel	2.50	"	1 ablakra való csikos tunis-szővet függöny bordó, teget és crém színekben	1.50	"
Legfinomabb francia battist teljes ruhára, minden hozzávalóval és csipkedíszszel	2.95	"			

- Gyönyörű mintás csipkefüggönyök, m. kint —.20, —.30, —.35, —.50, —.60 frt.
- 1 legfinomabb cloth vagy cachmir paplan 2 személyre való, minden színben 4.50 „
- Paplanlepedő finom vászonból 1.80 „
- 1 vég remek Herczeg-vászon 30 rőt. 5.25 „
- 1 vég dunna-vászon 30 rőt. 3.95 „
- 1 vég finom chiffon 30 rőt. 4.75 „
- 1 vég lepedő-vászon varrás nélkül. 7.50 „
- 1 vég czerma-kanavász 30 rőt. 3.80 „

Vidékre utánvét mellett lelkiismeretes kiszolgálás.

Pártoljuk a magyar céget!

HERCZEG és HORVÁT BUDAPEST, VII., ker. Verepesi-út 52. sz. a Adria-szállóval szemben

SZINHÁZAK.

Vasárnap 1902. június 1-én.

Nemzeti Színház.

A nagymama.
Kezdete fél 8 órakor.

NEPSZINHAZ.

K I N - F U
Kezdete fél 8 órakor.

VIGSZINHAZ.

Ornagy úr.
Kezdete d. u. 3 órakor.
X asszony.
Kezdete fél 8 órakor.

URANIA.

A sport.
Kezdete d. u. 4 órakor.
A budapesti élet.
Kezdete 8 órakor.

M. KIR. OPERA.

Fedóra.
Kezdete fél 8 órakor.

Magyar Színház

Vöröstalár
Kezdete d. u. 3 órakor.
A Magdolna.
Kezdete fél 8 órakor.

Föv. nyári színház.

QUASIMODO,
Kezdete d. u. fél 3 órakor.
A vörös sapka
Kezdete fél 8 órakor.

Városlig. nyári színház.

Egy milliót
egy szalmakalapért
Kezdete d. u. fél 4 órakor.
Lumpocius Nagabundus
Kezdete 7 órakor.

Íróasztalok, Könyvszekrények

mindenféle kivitelben és formában legolcsóbb áron kaphatók

Dudik Jánosnál BUDAPEST,

VII. kerület, Rózsa-utca 34. sz. alatt.
Árjegyek 60 fillér beküldése ellenében küldetnek.

Kávé

- 4 és fél kiló vételnél, mely több fajta is lehet, elvámolva és bérmentve utánvétellel küld
1 kiló háztartási kávé	frt	1.15	1.20	1.30
1 kiló Cuba kiv. finom kávé	"	1.40	1.60	2.—
1 kiló Mocca-kávé	"	1.40	1.60	2.—
1 kiló Arany Jáva	"	1.40	1.60	2.—
1 kiló igen finom pörkölt kávé	"	1.30	1.60	2.—

Eisele-kávérakia BUDAPEST,

Nefelets-utca 3-ik szám alatt.

Minden gondot és fáradságot

megtakarítanak a t. butorvevők, ha egyszerűen a régi elismert hírnevű

Sárkány és Schütz

butorcéghez,
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 12. szám alatt
a New-York kávéházzal szemben
fordulnak, a hol is mindenkor dusan felszerelt raktára található a minden fajta massív kivitelű butoroknak a legjutányosabb áron irásbeli jótállás mellett.
Személyes meggyőződésre kéri fel a t. butorvásárló közönséget
Sárkány és Schütz
butorcég, kárptások és díszítők
Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. sz.
a New-York kávéházzal szemben.

Sanid labdacok
befecskendezés nélkül!
A legnagyszerűbb heveny és idült folyásoknál legbiztosabb gyógyszer
férfiaknál és nőknél
egyaránt biztos szer. — Egy üveg 100 labdac tartalommal és használati utasítással 6 korona — Vidék e 6 korona beküldés mellett bérmentve vagy utánvétellel.
Kapható a
„Magyar király” gyógyszerárban
Budapest, Marokkói-utca 2.

Első hazai zongoragyár!
HEVESI BALAZS UTODA HARKAI M.
zongoragyáros, állami iskolák szállítója
ajánlja saját készítményű zongoráit, mely versenyre bármely külföldi zongorákkal.
Budapest, Deák-tér 6. szám.
(Anker-udvar.)
Alapítva ott 1800 ban.
Milleniumi nagy éremmel, kitűnő jó és szép munkahasadás, jó ízlet. versenyképességért 1893 évi ipar-egyesületi ezüst-éremmel kitüntetve.
E. váltások minden e szakmába vágó javítást hangolást és levágást.

Box-Calf
borjubőr ma a világ legjobb és legtartósabb bőre, nem kell vixelni, viseletben pedig szép és elegáns. Mérték elegendő a lábunk pápíron való kőrülrajzolása.
Készítve saját készítmény. Feltétlenül jó állás.
Arjegyek ingyen és bérmentve.
Borjubőr, sima, strapára való 3.20. Borjubőr betétes 3.—
Borjubőr bergsteiger, gavallérforma 3.20. Box-calf, bergsteiger, feltűnő elegáns 4.—. Divatos barna bagaria bergsteiger, elegáns 4.—. Lakk, cugos v. bergsteiger 4.—. Női verge cugos v. fűzős 3.—. Box-calf fűzős 3.50. Barna divatos fűzős v. gombos 3.50. Lakk, cugos v. fűzős 3.50.
Gyermekcipők 3 évig 1.—.
Nem tetszőt készséggel kiserlelek.
Agulár Ede
Budapest, VII. ker., Keropesi út 22. sz.
az Uránia-színházzal szemben.

HATSCHER MIKSA
Optikus (azelőtt Václav) most a
Y., Eszkü-ut 5, (Klotild palota,)
A „Belvárosi Kávéház” mellett.)
Jelmez és néprajzi fényképek (színes) nagy választékban
Színházi látások 4 frittól feljebb. Vadász- és verseny-táncok 8 frittól feljebb. Szemüvegek, orrszorítók és lorgnókat 1 frittól feljebb. Legszűmérők 4 frittól felj. Hőmérők 40 krtól felj.
Műszerek
Fényképező gépek 75 krtól, illetőleg 3 forinttól (nagyobb 6 forinttól) feljebb. Szerek napi árcé. Képező-féle ctt ra-giár és hegedű-húrok.

A villamosvasut megállóhelye.
Ma vasárnapon és holnap hétfőn
Friss Psch rbrau-esapolás
Potucsek István vendéglőjében, József-körút 46. sz.
Kitűnő konyha, hamisítatlan borok. Minden kényelemmel berendezett étterem.
Olcsó árak. Figyelem! Kiszolgálás.
József-körút és József-utca sarok.

KÁVÉ
tartós vászonzacskóban
4 1/2 kiló Cuba-kávé frt 7.50
4 1/2 „ Gyöngy-kávé. 7.50
Belák István
BUDAPEST,
VII., Rottenbiller-utca 4. sz. alatt.

Eladás nagyban és kiscsinyben!
BUTOR-ELADÁS.
Dus választék szilárdgyártmányú asztalos és kárptozott butorokban egyszerű és legdiszesebb kivitelben.
DÓSA KALMÁN asztalos és kárptos, Epest, Erzsébet-tér 18. sz. I. emelet.
Eladás nagyban és kiscsinyben!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések árát előre kell fizetni. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fillérbe, vastagabb betűből 4 fillérbe kerül. Fővilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis számot közli vele. Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szűkebb postabélyegzet beiktatjuk. Vidékről igen kedveltem beküldhető az apró hirdetések postautalványával, mert a postautalvány szelvényére az apró hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja az apró hirdetés árát. Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Vámbárcsókúrt 8. sz.

Egyházi szerek,

lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:

Szüts és társánál

Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

BUTOROK

ny, valamint csak kevésbé használtak, képek, varrógépek, perzsaszőnyegek, 1 fehér gyermek pólyaszekrény, órák, lámpák stb. stb. csodálatosan olcsón vásárolhatók Budapesten, VI., Gyár-utca 2., a Vakok intézetével szemben.

Olasz nyelvtan, angol nyelvtan, tót nyelvtan és társalgó könyv a kiejtés pontos feltüntetésével. Egy-egy ilyen nyelvtan csak 40 fillér.

50 fillér előleges megküldése ellenében bérmentve küldi Barta Lajos könyvkereskedése Budapest, V., Lipót-körút 2.

Tusnádfürdőn

kiadó nyolc tágas, szép szoba teljesen modern bútortalatt az Ida villában. Egy szoba ára havonta 100-120 korona, egész évre 180-250 korona s lakással reggeli és uzsonna is kiadható. Érkezhetni június közepéig. Kasz Idán Debrecenben (Kossuth-utca 24), június 15. után ugyan csak a nevezetnél Tusnádfürdőn Ida villa.

BUTOR

részletre vagy készpénzért kapható

Gonda Lipót

butorraktárában, csakis

Dobány-utca 19.

Magv. kir. Államvasutak

72622/902 sz.

C. III.

Hirdetmény.

(A csoportosítható szelvényes menetjegyek új jegyzékének életbeletetése.)

Folyó évi június hó 1-én a csoportosítható szelvényes menetjegyek új jegyzéke lép életbe, melylyel az 1901. évi június hó 1-től érvényes hasonló jegyzék érvényen kívül helyeztetik.

Az új jegyzék a magyar kir. Államvasutak díjszabás-egyelvényében (Budapest, VI., Csengery-utca 33. sz. a.), valamint a magy. kir. Államvasutak városi menetjegyjegyjében térképpel együtt 1 koronáért kapható.

Budapest, 1902. május 14-én.

Az Igazgatóság.

(Ujnyomtatás nem díjazatik.)

A legnagyobb világhírű cipő-áruház

Budapesten

Agulár Dávid

Erzsébet-körút 6/c szám.

Ingyen féltalp v. sarok v. bármily javítás. Ingyen szines vagy feketebőrkenő vagy suvix. Tartósságáért irásilag jótállók.

Nem tetszés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszadom.

Table with 2 columns: Női-cipők and Férfi-cipők. Lists various shoe models and prices.

Gyár saját háromemeletes házában, 80 lakóval, hol több, mint 100 munkást foglalkoztatok. Konkurrencia hi van zárva. Vidéki megrendelésnél ollyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. Árjegyzék: több 100 dívtos ábrával bérmentve ingyen.

Kettős elektromágneses kereszt vagy csillag

R. E. 86967. szám.

Nem volta-kereszt!

Nem titkos szer

gyógyít és felüdít kezesség mellett.

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájásnál; a migrén, neuralgia, vértolulás, eápkór, szédülés, a fülzúgás, nagyothalás, a szívverés, szivgörsök, asztmatikus rohamok, a gyomorgörsök s egyéb görsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a nemi elgyengülés, a csusz, köszvény, ischias, a gyengeség s ágyvedvesség bájában; Influenzában s a vele járó hátfájásoknál; különösen idegbántalmaknál s a velük járó álmatlanság s különféle gyengeségl állapok bájában; a rendetlen vérkeringés bájában s még sok más oly bájban, a melynek a normalis orvosi kezelés szerint villanyos áram a gyógyító szere. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszéves betegségeket teljesen meggyógyított. Az Irodámban levő elismerések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből halásan emlékeznek meg találmányomról, mindenkor mindenki által megtekinthetők. A kit legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzét. Ahol már minden hasztalan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni. Figyeimzettem a t. c. közönséget, hogy az én készülékem nem téveszthető össze a Voltával, mely teljes hatástalansága miatt Németországból, sőt Ausztriából és Magyarországból is hivatalosan ki van tiltva, míg az én elektromágneses készülékem kiváló gyógyító erejénél fogva, általánosan elismert, közkezdvelt és elterjedt. Már csak rendkívüli olcsósága is erősen ajánlja.

Nagy készülék ára 6 korona. Kis készülék ára 4 korona. Idült betegségeknek alkalmazandó. Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Fő központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére:

MÜLLER ALBERT, Budapest, V., Vadász-utca 42/R. sz. Kálmán-utca sarkán.

A Székelyföld első kávékiviteli üzlete

Székely-Keresztur.

Ajánlom kiváló finom minőségű kávémat az alanti árjegyzés szerint 5 káros postacsomag vételénél bármely postahalomashoz bérmentve szállítva; u. m.:

Table with 2 columns: Kávé típusok and Ár. Lists coffee types like Cuba-kávé, Gyöngy-kávé, Jávaliberia, etc.

Kivánatra több fajtaból is összeállítható 1 postacsomag.

JAKAB ISTVAN

fűszerkereskedő, SZEKELY UDVARHELY.

Használat előtt. Használat után.

„FEEOLIN“-t.

Használat előtt. Használat után. Miltó hölgy használja a „FEEOLIN“-t. Kérdeze csak házi orvosát, hogy a „FEEOLIN“ nem-e a legjobb kozmetikai szer a kéznek, a hajnak és fogaknak. A legbiztonságosabb arc és a legcsúnyább kezek előkelő, tiszteletes és alakot nyer a „FEEOLIN“ használata által. A „FEEOLIN“ 42 legnemesebb és legfrissebb növényből előállított zappan. — Jótállunk továbbá, hogy az arc reddő és ráncos, bőrtájká (mitesser) és arcpör-szenésk (wimmeri) stb. a „FEEOLIN“ használata által nyomtalanul eltűnnek. A „FEEOLIN“ legjobb hajszelvény — hajapolo — és hajszelvény — mekardalyozza a hajkiltu list, a megkopaszodást és a fejbetegségektől megóv. — A „FEEOLIN“ egyben a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító szer. A ki a „FEEOLIN“-t általánosan szappan helyett használja, fiatal és szép marad. Köttelezzük magunkat pénz azonnali visszatadására, ha a „FEEOLIN“ használata nem sikerés. Egy darab ára 1 kor., 3 darab 2-50 kor., 6 drb 4 kor., 12 darab 7 kor. Egy darab utáni porto 20 fillér, 3 darabon fölül 60 fillér. Utánvettel 60 fillérrel több. Megrendelhető VEITH M. fővárosban Bécs, VII., Mariahilferstr. 88.

500 frtot

fizetek annak, ki a Bartilla fozviznek használata mellett, uvege 55 kr., valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 kr.) Bartilla Winkler Ed. Wien, 1911., Sommergasse 1. Főraktár Budapesten: Török J. Király-utca 12. sz. Andrassy-ut 29., Dr. Egger, Váci-körút 17. Csakis Bartilla fogviz kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmazatik.

Kávé és tea árak:

Table with 2 columns: Kávé/tea típusok and Ár. Lists coffee and tea prices per kilo.

Kávéhoz csomagolható:

Table with 2 columns: Csomagolható típusok and Ár. Lists packaged coffee and tea prices.

4 1/2 kilós postaszák megrendelésnél már vidékre is teljesen bérmentve és elvámolva küld

Balogh László kávé- és teakiviteli üzlete

BUDAPESTEN.

Főüzlet: VII., Rottenhiller-utca 12 a. Fióküzletek: VI., Andrassy-ut 36. és VII., Dohány-utca 61.

Szabadalmazott Sport-fénymáz.

Minden lehető színű fénymáz, mint pl. sárga, barna, bordeaux, vörös és legfinomabb taja fekete fénymáz gyártok. Szines fénymázaim használásánál ugyanazon eljárás szükséges, mint a fekete fénymáznál, a dobozba egy csöp viz öntendő, kis tiszta kefével a cipő bekenendő és egy másik tiszta kefével kifényesítendő. Ennek megtörténte után a cipők ugyanak megfelelnek. Világos fénymázaim árak 500 frtnél is használhatók és pedig mindig csak ugyanazt az eljárást, mint a fekete fénymáznál.

LUSTIG MIKSA

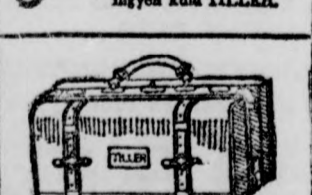
sport-fénymáz minden estében. Gyár és raktár: Gyár-utca 43.

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

császári és királyi udvari szállítók.

Magyarország első egyenruha készítő intézete

BUDAPESTEN, Váci-utca 35. szám alatt.

A világ legszebb utazó-bőröndjei legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig 10 kor., 15 kor., 20 kor., 30 kor., 40 kor., 60 kor.

ÜZLETÁINK: EGYENRUHAK, Magyar díszruhák, LIBERIÁK, Polgári ruhák, FEHÉRNEMŰEK, VIVOSZEREK, Párbajszerek, Egyeztetők és forgópisztolyok, Árdok, sarkantyk, Érdemjelek és szallagok, Utazó bőröndök, Bőrneműk, Arany és ezüst himzések, Zászlók, stb.

Vívó- és párbajszereket: kardok 4-6-8 kor., Álcák 5-8-12 kor., keztyűk 2-3-4 kor.,

Kalapokat: egyenruhához és polgári használatra 4-5-6-7-8 korona.

Képes árjegyzéket minden cikkről kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Mentő munka.

I. Hogyan uszott el a székely birtok.

Mikor ez előtt három évvel 1898-ban, 8 évi távollét után haza mentem a kedves pátriát, Gy.-Ditrót meglátogatni, — egyttal vittem magammal beteg feleségemet is, hogy a világhírű fürdőn (Borszéken) felüdüljön és a familiának is bemutassam a magyarországi nőt, — oly felfordulást találtam Ditró közállapotaiban, hogy feleségemnek, ki kérdezősködött e felől, nem mertem elmondani. Nem azért, mintha a nőnek nem lehetne a közügyről bármit is elmondani. Hiszen tudjuk, a nőket a közügy érdeklí is, meg nem is, de megvallva őszintén, szégyeltem, hogy az annyit dícsért kedves Sz. kuliá, melyet ő csak hírből ismert, — ennyire sülyedt, amiről nekem tudomásom nem volt a messze idegenben. El is határoztuk az én jó Lajos öcsémmel, atyám, bátyám, ánygi stbvel, hogy erről ugyan egy szót se szélünk az asszony-nak, (már tudniillik, az én asszonyomnak) sőt mindent a régi állapot szerint adunk elő.

A titokba azonban édes anyámat a jó öreg asszonyt elfeledtük beavatni s míg mi az öregemmel, megérkezésünk után, egy szép délután, a távolabbi rokonokat és ismerősöket mentünk látogatni, — a jó öreg asszony mindent egy hajszálalig elmondott az ő menyének s hozzá sirt és es zokogott is. Aztán kiédesgette a mezőre s ott sorra elmutogatta, hogy az is a miénk volt, az is; tul a rét, ott a szántó, az a kert; de mind valamennyi eluszott és pedig valóságos csodákkal, mert az öreg, az apa eladta az öt megillető részt s a lelketlen kufárok az anyai részt is elvették; az irástudatlan székely emberrel megvonnatták nemcsak önmaga, de a felesége helyett is a keresztet. Mással még ezt sem tették, hanem a vevő, a ki rendesen örmény kereskedő, magára telekkönyveltette egyszerűen a fél parcella helyet az egészet; így a legjobb minőségű föld, mely legalább is 100—150 frt holdankint, 20—25-ért ment el. Ezek így. Több kaszáló és szántónál pedig egy reggel arra ébredtek fel, hogy licitálják minden irgalom és kegyelem nélkül. — A dolog nyitja pedig abban állt, hogy 1880 körül valami új földfelmérést eszközöltetett az állam, éppen a tagosítás céljából. A kiküldött mérnök ki is szállt, sorba vette a dűlőket, de a hol a tulajdonos gazda nem jelent meg, annak írta be, a ki jelen volt, ha az azt állította, hogy ő használja. A székely birtokosság pedig, melynek egy része irástudatlan, nem nagyon törődött vele, nem akarván az időt lopni, oda se nézett: „Hiszen hát az övét csak nem veszik el” gondolta magában. Így aztán a kereskedők s más szemesekek nehezségbe sem ütközött magukénak mondani az ő parcellája mellett a másikat is. (E felmérés alapján állott elő aztán Gyergyó-Szent-Mihályon az a rettenetes telekkönyv, melyhez a

bábeli zavar kis miska). Akadály csupán az volt, hogy a birtokló székelyt kitelepítsék. Mivel pedig ez sok pereskedéssel járt, hát kapta magát a földkufár, pénzt vett fel rá valamelyik bankból, azután megütötte a dobát, licitáltatott! S mit tehetett a székely? kapkodott fűhöz fához. De a végeredmény mégis csak az lett, hogy vagy le kellett mondani róla, vagy fordult az utolsó szalmaszálhoz: a bankhoz, pénzt vett fel s a sajátját újra megvásárolta. De mivel egy-egy székely kisbirtokosnál nemcsak 1—2, de 5—6, sőt 10 eset is előfordult ilyen, a székely birtokos-osztály 100 és 1000 számra jutott tönkre. S ez így van a gyergyói fensíkon általában, amely pedig vagy 20 községet számlál. Kell-e ennél szivtelenebb s lelkettlenebb eljárás?

Igy mesélte a székely asszony, az én édes, jó anyám a menyének, míg mi távol voltunk.

Persze este, mikor haza mentünk, az én feleségem, a magyarországi nő, nekem esett s szidott; szidott mint az erdőt, mint a bokrot, hogy így szégyeljem magamat, meg ugy! . . . De én csak türtem, hisz tudtam, hogy nem nekem szól, de az öregnek, az apának, meg az intező köröknek. Végre is abban állapotunk meg, hogy reggel korán lemegyek a községházához eme állapotok felől tudakozódni, s ha még meg lehet valamit menteni, megmentem. Én le is mentem, de ott valóságos népvándorlás volt, s az mind a birtokát tisztázta, azaz, hogy akarta volna tisztázni. — Én annyira megrökönyödtem ezen, hogy csak egyet gondoltam: *minél előbb szabadulni e zürzavarból.* Benyitottam a jegyzőhöz, ki jó, csendes öreg ember, meg se mondva, hogy miért jöttem, „alászoigáját” kívántam neki, — ellenben az imokkal, ki a zavarosban vagy 500 hold földet szerzett s ma földbirtokos, kezét szoritottam s lohoztam haza, a hol már ismerős, rokon, szomszéd és másokból nagy csoport gyűlt össze, hogy megtudják mit végeztem. Én csak annyit szóltam nekik:

— „Hej atyafiak, jó emberek, csak amondó vagyok, nagyon sajnálom, vegyék fel az átalvetőt s menjenek dolgozni, a hova tudnak; itt már nincs mit keresni, magam is belátom. Menjenek, menjenek! én nem segíthetek, még magamon sem!”

De közbe vágott Estenbá, a hozontos székely —

— „De nem úgy van atyámfia! azt az árgyélusát annak a kormány-nak! én 8 gyermekemet nem dughatom az átalvetőbe! Ha nem tud parancsolni, hát ne legyen miniszter! Ha nyakunkra küldött egy embert, aki össze zavarta a mi kis holminkat, hát jöjjen kitisztázni!”

A miniszter azonban nem ment le a birtokot kitisztázni, hanem igenis a székelység száza és ezre tényleg nyakába vette az átalvetőt, hóna alá fejszét csapott s ki ment Moldvába, a magyar nemzet, magyar kormány székelyére, Romá-

nia hü napszámosa lett, — majd hü oláh is válik belőle! . . .

Ezért szégyelem én magam véreim miatt egy nőtől (feleségemtől), de szégyelheti magát még a miniszter is, ha a jogtalanul elvett birtokot nem tudja visszaadni — távol legyen, hogy magas személyét sérteni akarnám — akkor ő kegyelme is — asszony . . . csak egy gyenge asszony, ki miatt sir az én jó édes anyám, s mi pedig én a hány annyi felé bujdosunk.

Vándor Székely.

II. Egyszerűség.

A székely nép egyrésze csak megfeszített erővel tudja megszerezni mindennapiját; a más része megúva a folytonos zaklatást, melyet a fészaporodott banki adóssáért kell kiállani, vándorbotot vesz kezébe s jobb jövő reményében indul szerencsét próbálni idegen földre.

Brasó, Fogaras, Szász-Város, N.-Szeben, s ezek szomszédságában lévő szász-oláh faluk körülvészik a székely lakta földet s a mint pusztulnak ezek, éppen úgy nőnek amazok, nőnek, fájdalom, a magyar állami egység veszedelmére.

Hogy anyagi és erkölcsi romlás szélén van a székely, azon ne csodalkozunk; mert míg idegen ajku honpolgártársainkat dédelgettük, addig nem sokat gondoltunk a magunk fajával, annak kivándorlásával.

A közvélemény eddig az volt a székely-vándorlásról: Derék nép, átmege a hegyen, szerez egy csomó pénzt, hazajő, s gazdagodik a nemzet. Igaz. A székely hazatart; az nem szeret máshol, hozzá idegen országban, még meghalni sem. Kedves neki az a föld, a melyen először látta az Isten napját, hazajő, ha megunya a kóborlást, de pénz nélkül, erőben, erkölcsben megromolva, rokonainak terhére s az erkölcsök megmetyelzésére.

Egy része pedig sohasem látja meg többet az édes anyaföldet, különösen a nők, férjhez mennek s ha maguk nem is lesznek oláhok, de az lesz ivadéuk.

Ime a kár nemzetgazdaságilag.

Módot kell találni az állannak, hogy az elszegényedett székelység ne legyen kénytelen a határon túl vándorolni.

Busteiniben a magyar határtól 30—40 km. távolságban egy papírgyárban 200 magyar munkásnál több dolgozik. Hányan vannak közöttük olyanok, kik 10—20 esztendeje nem látták szülőtte — földjüket, kiknek gyermekei, de még maguk is jobban tudják az oláh nyelvet, mint az édes anyától tanultat. E gyárba a papír anyag legnagyobb részét tőlünk viszik be, de azért jut-e észébe valakinek, hogy egy papírgyár jó szolgálatot tenne e határhoz, mely kenyeret adna s így utját állaná a kivándorlásnak?

Erdővidék valóságos kincset rejt magában. Vas, barnaszén erei, hogy meddig húzódnak, titok

A kísértet.

— A „Magyarság” eredeti tárcája. —
Írta: Lengyel Laura.

— Nagyon jól tudod — mondta Barcsy Ádám a barátjának, hogy én soha sem járok leányos házba. Hogy többet eszedbe ne jusson zaklatni, hát elmondom az én visszavonulásomnak szomorú történetét.

Azt hiszem, talán emlékszel rá, hogy tizenkét évvel ezelőtt sokáig betegeskedtem. Keltem, fekdtem, fáztam, borzongtam. Az orvosok nem tudták, mi a bajom s hogy lerázzanak a nyakukról, utazni küldtek. Másfél évig kóboroltam szét a világban, de mindenüvé követett az én kísértetem, vagy mondjuk: lelkiismeretem változó, gyötrő szava. Hazajövet már kezdtem megnyugodni, de azért gyakran megessett rajtam, hogy népes, vidám társaságban hirtelen ajkanur: fagyott a kacagás és borzongva néztem körül: nem hagytak-e véletlenül nyitva a hámat mögött egy ajtót?

Tizenkét esztendővel ezelőtt harminc éves fiatal ember voltam. Nem különb, nem is hívtványabb a többinél. Sokat jártam társaságba, nem mert mulattatni, hanem mert valamivel csak agyon kell csapni az időt. Voltak barátaim a férfiak és asszonyok közt, de a leányokkal nem igen törődtem. Unalmasaknak, ostobáknak, izetleneknek tartottam őket. Aztán meg kellemet en is, ha az embernek minden harmadik szavát el kell harapni. Nem tudom, nem volt-e az én idegenkedésemben valami ösztönszerű sejtés, hogy életem legkeservesebb szenvedésén egy

leány miatt fogok átmenni? Nem vagyok babonás ember, de végre is miért ne figyelmeztetne bennünket a végzet jelekkel: vigyázz magadra, örvény van a lábad alatt! Hiszen a nélkül is folyton esetlünk-botlunk és vajjon nem hihetjük-e, hogy az, aki mindenikre gondol, állati sejtések alakjában előrelátást adott belénk?

Tizenkét évvel ezelőtt sokat jártam Bacsó Piroska házához. Bacsó Piroska naiva volt egyik énekes színházunknál. Olyan tiszta, nyugodt, fehér arca volt, mint egy görög márványszobornak, de odahaza csendes családkörben még minket is szégyenbe tudott hozni a beszédével.

Ma sem tudom, mit csinált magával a szinpadon, de annyi bizonyos, hogy nálánál bájosabb, poétikusabb leányalakot senki kitalálni nem tudott. Az ördög érte ezeknek a komédiásnéknak a dolgát! Néha a lelkem is majd beleveszett a bámulatba, ha a szinpadon láttam édes mosolygását, bájos közvetlenségét, ha hallottam azt a szívhöz szóló, egyedül csak érintetlen leánylélekből fakadó hangot. Nem akartam elhinni, hogy ez az édes-bájos teremtes ugyanaz, aki tegnap meglehetősen hiányos tolettben duhaj néákat énekelte a mámoros férfikompanya mulattatására.

Szegény Bacsó Piroska különben peches asszony volt. Háromszor volt törvényesen férjnél, de éppen olyan időben született a kis leánya, mikor véletlenül törvényes hitestárs nélkül szükködött. A dolgot nem vette éppen tragikusan, de egy kicsit mégis bosszankodott miatta.

Ez azonban mind régen történt. Mikor én

Bacsó Piroska leányát, Liviát megismertem, a leány már tizenhét éves volt. Szép, szőke, nyurga gyermek. Livia ott járt-kelt közöttünk, elérgette a legvaskosabb tréfákat és legdurvább élceket is. Vissza is vágott, éppenséggel nem finom nyelvein, vagy kacagva — már amilyen kedvben volt — szóval semmi okom nem volt valami jót tartani róla.

És mégis a tekintete, a pillantása csodálatosan leányos volt. Ez megzavart volna, de ilyenkor az édes anyjára gondoltam, hogy micsoda fenomenális komédiásné az a szinpadon. Nos, hát a leánya meg az életben komédiázik. Ennyi az egész.

És mégis, a jó Isten tudja, miként történt, egyszer csak észrevettem, hogy szeretem azt a halovány, szőke gyermeket. Igazán, komolyan megszerettem és tudtam, hogy én sem vagyok közömbös szívének. Mindent megtett a kérésemre, még jól is viselte magát, már amennyire ez rossz szokásaival megegyezett. Egy délután úgy éreztem, hogy itt az ideje és dűlőre viszem a dolgomat.

Elmondtam neki, hogy ki akarom szabadítani ebből a környezetből, ha szeret s ha jó lesz hozzám, örökre gondoskodom róla. Nyujtsa ide a kezét és bizza rám a sorsát és nem fogja megbánni a dolgot.

Sohasem láttam olyan szépnek a leányt, mint a beszédem alatt. Arca kigyult, szeme csillogott. — Hát szeret, igazán szeret? és szívére szorította a kezét, amugy kisleányos módra.

— Szeretem — mondtam és mélyen néztem a kék szempárba; e pillanatban nem láttam ott

a földmívelési miniszterium geológusai előtt. E vidéken Füle községben még magasan állanak falai egy régi társulati vagyárnak, melyet a rossz kezelés bukásba hajtott ugyan, de a pénz-forgalom, a kereset él még ma is 8-10 község 15 ezer lakójának emlékében s visszasírják a vashámort.

A köpecsi szénbánya alig tud foglalkozást adni száz embernek! Miért?

Nehéz lesz visszaállítani a régi egyszerűséget és erkölcsöt. Nem is olyan régen, alig egy évtizeddel ezelőtt, más erkölcs, más szokás volt a székelyek között. Hogy a régi jobb volt, bizonyítani sem kell, hogy a jelenlegi könnyörtelenül megsemmisítendő, kétségtelen.

Segíteni akartunk ifjú leányainkon, hogy ne legyenek kénytelenek elhagyni hazájukat, Budapestre telepítettük szolgálatba. Mit nyertünk vele? Semmit! De karunk volt sok, megbecsülhetetlen sok. Budapestben elhelyezett leányaink egy része alig 6-8 hónapot szolgált s miután tanulékony eszével egy két divatos modást megtanult, el-sajátította a haj-kondorítás mesterségét s a fűző használatát, hazament bércecs hazájába, hogy boszantsa egyszerűségben élő szüleit s rontsa az otthon maradt növendék-leányokat. Hazament, hogy a legközelebbi vasárnap az egész falu előtt bemutassa magát keztyűvel kezén, kalappal — uri kalappal a fején.

Természetesen, ha a szegény leányt kiöltözve, felcicomázva látja egy módosabb, ugy okoskodik. Sem nincs olyan gazdag mint én, semnem származik olyan családból mint a mienk, hát én sem maradhatok el tőle. Ez aztán úgy ragad, mint a bojtorján. Sajnos annyira elragadt már, hogy a mostani székely leányok között háznál szót-font ruhában s leeresztett hajjal egyet is látni csodaszamba megy. (Erdővidéken.) A vén asszonyok el-elmondják: „No most azt se tudja az ember, melyik a lány, melyik nem.” Kalapot raknak olyant, a mely munkás leányt nem illet meg. Erdővidékre a nyári időre ki-ki jő Brassóból egy-egy kalapos kisasszony, magával hoz egy csomó szedett-vedett kalapot, rára egy-két méter olcsó szalagot, a székely apának kevés földje bár minden- napra teremjen, semhogy kalapra, segít magán, veszen a bankból. Ad leányának, mert nem maradhat el a szolgától, hát hol volna a székely büszkeség? A kalapvásárló leányt pedig fizeti úgy, ahogy a hozzá nem értőket becsaphatják.

Pozitív forrásból tudom, hogy nyaranként 300-400 darabot eladnak átlag 6 koronáért, s így 1800 korona vándorol be a brassói szász kisasszonnyal a szegény székelyek zsebéből. Ime egy átka a nép elszegényedésének.

A nép között élő vezető férfiaknak jut ki a munkából legjobban, tehát papoknak, tanítóknak, a míg a régi egyszerűséget visszaállítják.

Be kell láttatni a néppel, hogy a ruha nem teszi az embert. Ne azon törekedjenek, de külö-

nösen a nők, hogy drága ruhát hordjanak, hanem azon, hogy lelke, szíve legyen értékes, mert bármi kis nép is Széchenyi szerint, csak úgy lehet erős, nagy, halhatatlan, ha a józan ész szavát követi.

„A divat a bün fészke, az egyszerűség az erény trónusa.” Mindaddig, míg az egyszerűséghez nem tér vissza a székely, míg ruháját, mint régen, nem a háziasszony állítja elő, hanem kontóra veszi a városból, míg a középosztály utánozza az urakat még abban is, hogy téli öszszejevetel alkalmával a tea s utána a pecsenye és a falu zsidónéja által süttött torta asztaláról nem maradhat el, addig nem beszélhetünk a székely erkölcsi és vagyoni állapotának megmentéséről.

Takarékosságot, egyszerűséget ruházatban és életmódban, ez legyen jelszava a székelynek, akkor boldog lesz, mint volt valaha. Dehogy ez bekövetkezhessen, szükségük van a vezéreknél lelkes katonákra. Álljon minden székely-magyar a vezérek zászlója alá, szóval, tettel, példával harcolja azt a csatát, melyet dicsőséggel kezdett meg a *Magyarság*, melynek dicsőséges befejezése, nemcsak véreinkre hoz új életet, jobbat, boldogabbat, hanem megifjodik, megerősödik a nemzet.

Liptó-Szt.-Miklós.

Kolumbán Lajos.

LII. A tagosításról.

A székelység pusztulásának okául nagyon sokan a tagosítást hozzák fel és azt állítják, hogy a tagosítás kapcsolatban az arányosítással tette tönkre a székelységet. Ez az állítás tul van kissé hajtvá. Igaz, hogy a ma érvényben lévő tagosítási és arányosítási törvény nem felel meg a székelység igényeinek, azok el vannak hamarkodva és így azokat feltétlenül meg kell változtatni.

Az érvényben lévő tagosítási törvénynek hibáit igyekezni fogok minden részre hájlás és érdek nélkül előadni.

Legfőbb hibája a tagosítási törvénynek az: hogy a székely nép nagyobb része a tagosításra nincs megérve, hiányzik az intelligencia ahhoz, hogy a tagosított birtokon belterjes gazdaságot folytasson. Nagyobb birtok, melyen belterjes gazdaság folytattatnék — nincs a székelység között, — állami gazdaság, földmívelő iskola, mely mintagazdasággal bírna, nem létezik. Nincs senki, aki megmagyarázná a székelynek azt, hogy gazdaságát a tagosítás után hogy állítsa be és így saját észére van utalva teljesen, ami nem eredményezi legtöbb esetben a legjobb gazdasági rendszert.

Hiba a pénztelenség is. Mert belterjes gazdaság beállításához pénz kell, ez pedig a székelynek legkevésbé.

Ezen két főhiány mellé sorakozik azután a tagosítási törvénynek és arra vonatkozó minisz-

teri rendeletnek a végtelenségig huzódó helytelen intézkedése. De vegyük csak az intézkedéseket részletesen és belátjuk azt, hogy a tagosítás ellen felhangzó panasz nem alaptalan.

A tagosítás megengedhetősége ahhoz van kötve, hogy a tagosítást kérők és azokhoz csatlakozók a község határának egy negyed részét bíriák. A tagosítást kérőkhöz csatlakozóknak tekintetnek a tárgyaláson meg nem jelenők, kiskorúak, gondnokság alatt lévők, erkölcsi testületek és a község nevében álló vagyon vagy a közbirtokosság azon vagyona, mely még felosztva nincs. A csatlakozók ily légiója mellett természetes, hogy a székelyföldön lévő községek legnagyobb részében fél hold területtel bíró birtokos a tagosítást megkérheti és az el is rendeltetik: mert a törvény által megkivánt egynegyed könnyen előállítható. Megkéri pedig a tagosítást rendszerint egyik-másik külbirtokos, kit a félénk belbirtokosok erre felkérnek. Így a tagosítás megkérésénél a valódi birtokosság egynegyed részének akarata nem szerepel. A felosztandó közbirtokossági közhelyeket, — melyek nagyjából erdőből állanak — a mezőföld tagosításánál szerepeltetni gazdasági képtelenség; másfelől a tárgyaláson meg nem jelenteket úgy tüntetni fel, hogy azok a tagosítást kérőkhöz számíttassanak, minden jogi elvet lábbal tapodó absurdum.

Hiánya a törvénynek, hogy nem tesz különbséget olyan községek között, hol a tagosítás gazdasági érdek és ahol az gazdasági szempontból keresztülvihető és oly községek között, hol annak keresztül hajtása gazdasági képtelenség. Nagyon sok község van a székelyföldön, ahol tagosítani ma képtelenség: mert a talaj- és éghajlati viszonyok olyanok, hogy a kicserélésre arányszámot megállítani nem lehet.

Hiánya a törvénynek az is, hogy nem veszi figyelembe azt, hogy egyik-másik község, mennyire van eladósodva: mert nagyon eladósodott község a tagosítási költségek fizetésével a tagosítás folytáni legalább is három évi felterméssel az anyagi tönk szélére jut.

A tagosítási költségekhez az állam hozzájárulása a mérnöki munkadíjjak 20 százalékának fizetésével nevétséges dolog, hisz így az állam potyázik a birtokosság rovására, amennyiben csaknem ingyen állandó felmérést és katasztert kap.

Hiánya a törvénynek, hogy a tagosítás folytán megszűnő ugarlegelő helyett, legalább a tejelő-marhák részére legelőről nem gondoskodik és így az állattenyésztést teljesen megbénítja.

Hiánya a törvénynek a vízrendezésre vonatkozó intézkedései. A tagosítás megengedhetőséggel egyidejűleg kellene a kulturmérnöki hivatalnak ingyen kiszállani, a levezető árkokat felvenni, azokra a költséget kiszámítani és ezt adná, illetve előlegezné az állam olcsó kamat

egyebet, mint egy becsületes, hü, tiszta leány-lelket.

— De hát, de hát — mondta akadozva — mit fog hozzá szólni az édes anyja?

Álmélkodva néztem reá.

— Az édesanyám?

— Igen, igen, bölintott szöke fejével — én jól ismerem a maga családi körülményeit, hiszen olyan nagyon, olyan régóta szeretem... És azt is tudom, hogy nekem mindent meg kell tanulnom, míg olyan asszony lehetek, amilyennek a maga feleségének kell lennie. Istenem, elfogja-e ezt nekem a maga édesanyja, az a büszke, előkelő uri hölgy nézni. Fog-e engem szeretni, ha aázatosan megkérem, hogy bocsáson meg nekem azért, ami nem az én vétkem, hanem szerencsétlen körülményeimé.

Ma is, most is összeszorul a szívem ennél az emléknél. Olyan kegyetlen, olyan brutális voltam. Az ur Isten bocsássa meg nekem, mert én sohasem tudom magamnak megbocsátani. Örült dühbe hozott, hogy ez a leány arra mer gondolni... hogy egyáltalában ajkára meri venni az anyám nevét. Főálltam helyemről és keményen végignéztem rajta.

— Nem lenne szives megmagyarázni, hogy mire gondol?

Elakadt a szava szegénynek s csak nézett rám könyörögve, félénken, de én kegyetlen voltam hozzá és tovább beszéltem:

— Ugy látszik, félreértett, de nem, ön sokkal okosabb annál. Csak talán nem gondol rá komolyan, hogy én feleségül akarom venni? Figyelmeztetem, hogy velem szemben ilyen komé-

diázásnak nincs helye. Nem vagyok hozzá sem elég fiatal, sem elég öreg. Ha úgy akarja, magamhoz veszem, gondoskodom a sorsáról, de ilyen oktalán, céltalan reményésekbe ne ringassa magát. Amelyik férfi magát az én helyzetemben feleségül veszi, az vagy gazember, vagy ostoba.

Egyetlen egy szót sem válaszolt, csak lassankint csodálatos módon fakóvá vált az arca. A szeme mereven reám volt szegezve. Egyszerre egy nagyot sóhajtott, mintha a lélek e pillanatban hagyta volna el a szegény leány testét.

Nem, nem... hiszen beszél. A fakó ajk megnyílik és azt mondja:

— Isten önnel.

— Ez a válasza?

Csak a fejével bölintott, hogy igen és én ott hagytam. Mődfellett izgatott voltam, de inkább a haragtól, mint lelkiismeretem háborgásától. Igaz, hogy keményen bántam vele, de hát egy ilyen fajta leány hogy mert arra gondolni, hogy az én nevemet viselje s hogy az anyámhoz közeledni merjen? A kiutasítást nem vettem komolyan, reméltem, hogy holnap már vissza fog-nak hívni. A leány huszonnégy óra alatt biztosan észretér és én elhatároztam, hogy minden széppel, minden jóval elhalmozom s nagyon gyöngéd leszek hozzá, hiszen igazán szeretem.

És vasárnap meg is jött a levél. De az én szegény kis leányom nem hívott többé vissza magához. Levélét ma is tudom betéve, szóról-szóra.

Édesem, engedje meg, hogy először és utoljára így szólítsam magát, aztán kitérek az utjá-

ból. Arra is gondoltam, hogy jobb volna, ha némán, bucsuzás nélkül hagynám itt, de aztán eszembe jutott, hogy magának nagyon fog fájni a szíve, ha halálhíremet meghallja, még talán vádolja is majd magát emiatt.

Ne tegye, édes, ne tegye, maga nem oka semminek. Csak a körülmények olyan szerencsétlenek és én érzem, hogy meg kell hálnom azok után, amiket maga nekem tegnap mondott!

Csak az igazságot mondta, de én nem bírom ezt az igazságot elviselni. Szeretném magam ki-magyarázni, nehogy azt higgye, hogy pillanatnyi elkeseredésből, vagy haragtól válok meg az élet-től. Nem, én egész éjjel gondolkoztam a dolgomról és tudom, hogy nincs más út, menekülés, megoldás, mint az, amelyiktől úgy fázom, félek, reszketek, de amelyekre mégis rá kell lépnem.

Igaza van, maga nem vehet el engem feleségül, de én azt tegnapig nem tudtam. Mert én az hittem... mert én nagyon szerettem magát... Összezavarodik az agyam, csak még azt írom meg, hogy mindenképpen igyekeztem a maga nevéhez méltó lenni. Lármas voltam eddig, hallgatag lettem, szerettem a nagy társaságot, teljesen visszavonultam tőle, remélve, hogy ezzel tetszését megnyerem. És nem jutott eszembe, hogy ez mind nem elég, hogy én sohasem lehetek az, akinek a maga feleségének lenni kell, pedig... és most halálom óráján könyörögve kérem, higgyen nekem... pedig tisztességes leány voltam.

Sohasem szerettem mást senkit magánkívül, ha tovább élnek akkor sem tudnék mást szeretni soha.

mellett 15—20 évi törlesztésre. De ma a viz-szabályozás oly teher a birtokoson, hogy isteni szerencse: ha azt 10—15 év alatt kiheveri.

Hiányos a becslésre vonatkozó intézkedés is. Ma négy-öt jó barát, jó sógor összebuj és megalakítják a becslóbizottságot és pedig sok esetben úgy, hogy a szövetséghez tartozó tagok birtokát felbecsülik, a másokét pedig lebecsülik. Ez ellen felszólamlás van ugyan, de az már nevétséges, mert az új becslóbizottságnak más lesz az elnöke, de tagjai maradnak a régiek s így természetes, hogy a becslés ismét csak a régi marad. Jó becslés nélkül nincs jó tagosítás, de midőn nagyon gyakran a becslés magánérdekből történik, jó tagosítást várni nem is lehet. Magam látam sok esetet, hol az egyik föld, mely a becslők rokonának képezte tulajdonát, sokkal magasabb becsosztályba lett téve, mint a szomszédnak minden tekintetben jobban művelt és jobb fekvésű földje. Láttam eseteket, ahol a becslők már előre elhelyezték magukat és azt a táblát jól alá is becsülték. A becslésből származik a kisebb birtokosság sok tekintetben való lefőzése s épp ezért ez az a hiánya a törvénynek, melyen feltétlenül segíteni kell.

A működő mérnökökre vonatkozó intézkedés is hiányos. A birtokosság összes vagyonával, összes jövedelmével a működő mérnök szesélyének van kiszolgáltatva. Ha a mérnök nem pontos, ha munkával túl van terhelve, a tagosítás évek során át elhúzódik, a föld a rossz művelés és trágyahiány miatt alig terem és így a birtok eladósodik, mikor pedig tagba megy, kap egy teljesen kisoványodott, elperjésedett birtokot, melyet évek során át nem képes helyre hozni és így az élhető állapotban volt gazda a tagosítás folytán vagyoniilag tönkre megy. Ebben a tekintetben szigorú intézkedést kell felvenni a törvénybe, hogy mennyi idő alatt köteles a mérnök a tagosítást befejezni.

A statusquo felmérésnél gyakori eset az: hogy az élelmes szomszéd a cöveket a szomszéd földjébe teszi, vagy abból egy darabot elszánt. Így a gyanútlan szomszéd földje kisebb lesz a felmérésnél és hiába keresi később a tag kiadásánál, hogy a földje hová lett: mert akkor már segíteni nem lehet. Az ily dolgokon is kell segíteni a mai birtokháborítás helyett másképp, meg kell adni a jogot a bírónak a mérőföldek területének arányosítására és a megye-igazítás elrendelésére. A tagosítási eljárásban a telekkönyvi átalakítás is hiányos. A statusquo alapján készített földkönyvben kitüntetett minden tettelegességet ingyen helyegmentes eljárásnak kell a valódi tulajdonos nevére átírni.

Hiányos az utak kiszakítása is: mivel azok nagyon gyakran a birtokosság megkérdezése nélkül a térképen lesznek kijelölve és a természetben nem valnak ki a kiszakításkor.

Az elhelyezkedés a legfontosabb része a tago-

sításnak a becslés után és ennek célszerűségéről nem gondoskodik eléggé a törvény. Legtöbb helyen úgy állapodik meg a birtokosság, hogy két tag t. i. egy szántó és egy vető, vagy kaszáló tag adatik ki és ezen két tagba minden ingatlan belefoglaltatik. Az elhelyezkedés ezen része módosítandó és a birtokosságra kell reá bizoni, hogy hány tagban óhajítja a határt tagosítani. Az elhelyezkedés sorrendjét sem állapítja meg a törvény, hogy első sorban a kisbirtokosság, vagy a nagyobb birtokosság helyeztessék-e el és kit illessen a választási jog. Ennek a rendezetlensége miatt van aztán a legtöbb panaszja, a legnagyobb elégedetlenség. Legtöbb esetben az elhelyezkedés a kombinatorium nélkül történik: mert az még nincs akkor megkésztítve és így a birtokos nem tudja azt, hogy hány hold tulajdonképp a birtoka.

Hiányos a tagosítási törvény a birtokba adás elleni felszólamlások tekintetében is. Bármely helytelen alakú legyen a tag, bármily rossz legyen annak a földje, a felszólamlással orvoslást nem nyer a birtokos. A végrehajtás elleni előterjesztés, a kiigazítási kereset gyakorlati érték nélküli üres cífraságai a törvénynek.

Hibája még a törvénynek a hosszadalmas kataszteri felülvizsgálás és a késői telekkönyvi átalakítás.

Röviden előadtam nézeteimet a tagosítási törvény hiányairól, melyeken feltétlenül segíteni kell. Mivel pedig annak módosítása most szörnyen van, jövő cikkemben elmondom a módosításra vonatkozó nézeteimet is.

Dr. Bánffy Zsigmond.

Történelmi Színház.

Budapest, május 31.

Magyar szívünk igaz szeretetével üdvözöljük Szalay Károly tanár és Bartha Miklós országgyűlési képviselő urat a Történelmi Színház eszméjének felvetése és szárnyára bocsátása alkalmából.

Csakugyan kérdezhettek Bartha Miklós urai: Hát még nincs Történelmi Színház? S ha nem látnók a sok tartalmatlan lelkü embert körülöttünk, el se hinnők, hogy nincs. De látjuk a hiányának természetes hatását: a sok csenevész lelkü, nemzetietlen érzésű, alkalmi magyart. Mert ami a franciát a hazaszeretethez fanatikusává teszi, azt nálunk csak a történelmi tanárai, tanítói csepegtetik ifjainkba. Ugy de ifjaink 24 esztendőskorukban elhagyják az iskolát s itt vége szakad a nemzeti érzés kultuszának s ezután az az érzés nem gyarapodik, hanem fogy. «Okosabb» dolgokkal itatja át az élet s úgy átfurmálja az egész gondolkodását, egész érzelmi világát a nemzetközi szellem, hogy az ilyen ember aztán nem tartja komoly munkának amaz emberek munkáját, kik megmaradt és ápolta nemzeti érzésükkel fogva nemzetünk javára dolgozzák fel életük percét s jó és balsorsban önzetlenül, híven kitarának nemzetük ügye mellett.

Legyen ennek vége.

Milyen szörnyű csapás! — Ma reggel lelték meg a holttestét, kint van a halottasházban. Éppen most irtam a direktornak és lemondtam az előadást... De legalább tudnám, miért tette? Egy sor írást sem hagyott, még csak meg sem csókolta utóljára...

Együtt mentünk ki a halottasházba. Amit ott láttam, az olyan iszonyatos volt, hogy összefutott előttem a világ és szó nélkül összeestem. Két hónapig feküdtem ideglázban és az alatt folyton kísértett a rémes látomány. De csodálatos, mikor felgyógyultam, a rémes kép teljesen kiveszett a lelkemből s egy másik vízió üldözött évekig. Láttam az én szőke kis leányomat, a mint a sötét szeptemberi délután elindul utolsó útjára. Feje fölött szítal az eső, mellét fojtogatja a sűrű köd, de azért csak megy előre a félelmetes, fekete folyóhoz, pedig úgy fél a haláltól és úgy szeretne élni.

Másfél esztendeig, míg kint kóboroltam, folyton kísértett a leány emléke. Itthon aztán lassankint elmaradt tőlem. De ma is sokszor vidám, nevető társaságban hirtelen ajkamra fagy a kacagás és a zajos férfikompanyia közt hirtelen megfordulok: nem hagyták-e valahol nyitva az ajtót? ... Fázom, didergek, borzongok... A leányokat pedig félve kerülöm el azóta. Az asszonyoknál végre is meg lehet tudni, hogy melyikben mi lakik és az ember ahhoz szabja viselkedését, de a leánylelket, azt hiszem, soha senki sem fogja a maga valóságában megismerni.

Legyen a nevünk már egyszer magyar nemzet, a maga valódi, igaz értelmében.

Formáljuk át csenevész érzésű nemzedékünket erős magyar érzésű nemzedékké.

S hogy ezt tehessük, erre a többi eszközök együttevén sem oly hatékonyak, biztosak, mint a szinpadra vitt történelem.

Nincs nemzet, mely gazdagabb kincsesházzal rendelkezne, mint amelyben a mi multunk pihen.

Ki kell hát nyitni az ajtait.

Hogy akik vagy nem ismerik történelmünket, vagy a hétköznapi önző hajzában felejtik, hogy azok újra megtermékenyüljenek magyar nemzeti büszkeségben, öntudatlan s megszegyénített nemzeti harcosainknak elégtételt szerezzenek, a megpirongott «sovénok»-nek törekvéseit kezdjék méltányolni, tisztelni, segíteni, támogatni.

Mert mostanáig s most is sokszor maradt magára elhagyottan, szegényben, a sivár lelkűek gunyos kacagásai között védtelenül, kibea igaz magyar lévnyilatkozik meg.

Tessék elképzelni, hogy valaki a színházban megbotránkozik, hogy nemzeti gyásznapon bohózatot adnak s odakiáltja, hogy — gyalázat! — a «jó nevelésű», «jó izlésű» közönség majd agyonveri s végül egy rendőr elkíséri, mint valami csirkefogót. Vagy a nemzet ifjúságában föllobban a nemzeti érzés és nem tűri, hogy a kávéházakban németül gajdolgjanak, tüntet ellene s az ország, a magyar nemzet szemeláttára kiverik őket, mint valami hajnali szemtelenkedőket. Egy képviselő kikel a «Gotteshalte» ellen s van körülötte egynéhány képviselő, ellenben az ország úgy áll a maga nemtorődömségében, mint ha abban a képviselőben nem egy egész nemzet érzése nyilatkozott volna meg, hanem valamiféle Wolff szájközlés. Mert hát igaz magyar szívvel érezni és annak parancsa szerint cselekedni, nálunk szegény. Ilyenkor a jobbák is hallgatnak. Nem akarják magukat nevétséggé tenni.

De istenemre mondom, ha bennünk tiszta és ápolta volna a nemzeti érzés, kő kövön nem maradna abból a színházból, amelyik október 6-ikán bohózatot ad; kő kövön nem maradna abból a kávéházból, amelyikben a magyar nyelv védőit megverik; kő kövön nem maradna abból az országgházból, amelyikben a Gotteshaltét a világ legszebb nótájának mondják, mert egy pillanatra, egyszerre csapna föl 9 millió szívnek a lángja s megsértett önérzete miatti méltó haragjában nem ismerne sem istent, sem embert. Elsőpörne mindent.

Ma? Fel, nehogy rebellis hírebe keveredjék. Hát mi az isten csodája az a rebelligség? Miféle szörnyűség, hogy félős annak lenni? Megalázó, bűnös, gonosz dolog? Avagy természetellenes? De hát hol van megírva, hogy annak lenni megalázó, bűnös, gonosz és természetellenes? Ki írta meg? Mikor? Kinek? Miért?

Megmondom, mi a rebelligség. Igazi magyar érzés, amely nem vetkőzik ki nemzeti jellegéből senki kedvéért, hanem megkívánja attól, akinek ő reá szüksege van, hogy vagy legyen magyarrá, vagy ne legyen semmi kérése.

Ez a szörnyűség dolog. S hogy lett ez a természetes dolog olyan szörnyű? Ugy lett, hogy belénk nevelték következetesen, minden eszközzel. Kiforgattak. Meghamisi ottak. Ősze ő tek porrá. Aztán

Klotild.

REGÉNY.

(1)

Írta: LEONDE TINSEAU

Ford: MOLNAR GYULA.

«Ha a balsors meglátogat, ülted le egy székre!» így mondja azt egy német közmondás.

Ez a szomorú vendég egész otthonosan találta magát egy becsületes ember hajlékában, akit megébiránt Falconneauak hívtak. A balsors ugyanis politikai kegyvesztettség képeiben látogatta meg pünkösöd másodnapján és addig el sem távozott, amíg ki nem merült, jobban mondva, amíg el nem árasztotta még több csapásával.

A kissé republikáns véleményű törvényhozó boldog ember volt, talán boldogabb, mint sok más embertársa, mert egy kis vagyona is volt. A határszélen, az oceán partja mentén volt egy háza és pár tanyája, tehát még abban is szerencsés volt, hogy amikor szürkülő fejjel szakadt félbe politikai pályafutása, nem kellett menedékhely után néznie, hová elvonulhasson. Munkához szokott természete azonban nem volt képes kiállani a magára erőszakolt nyugalom próbáját. Amikor tehát Peyradenál feleségével, valamint egyetlen tizenkétéves leánykájával partra szállt, az ábránd, mely iratsomói közt oly gyakran elfogta, képzelőtehetségét ujlott erővel rohanta meg összes követeléseivel, ekkor határozta el magát arra, hogy ebből a szegény,

Hogy maga másnak tartott, azt most már értem, tudom, de ha életben maradnék, sem tudnék segíteni a dolgon. Ha én előszóval mondom el ezt a vallomáomat, maga olyan kegyetlen hozám, mint tegnap. Így talán majd hisz nekem... Nem, nem talán, ugye hisz nekem, édesem? Hiszen ezért halok meg, ezért hagyok itt mindent, hogy magat meg tudjam győzni szerelmemről és arról, hogy méltó lettem volna az ön szerelmére.

Most már nem várok, nem kérek, nem akarok öntől semmit... Azonföldi meg a halál olyan szörnyű nagy dolog, ha boldogtalan is az ember. Csúf, fekete sár van az utcán, szítal az őszi eső, fojtogat a köd és én nemsokára kint leszek az utcán s megyek a Duna felé, pedig úgy félek ettől a nagy fekete folyótól. Gondoljon erre a szomorú, szeptemberi délutánra, az én rettenetes utolsó utamra, sirban való nyugalmamra, lelkem üdvösségére és higgyen nekem. Mert csakis a maga hitéért hozom meg e szörnyű áldozatot. Isten vele, édes! Az ur Isten távolítson el magától minden bajt, minden szomorúságot. S ha lehet, gondoljon szerető szívvel

a maga kis halott
Livájára.

Mint az örült rohantam Piroskához. Az uton szent fogadást tettem az ur Istennek, hogy ha csodát tesz a kedvemért és a leányt életben találom, mindent jóvá teszek és mindnyájan boldogok leszünk. Piroska ott üt az asztalnál, levelet írt, mikor engem meglátott, hangos sírásra fakadt:

— Hallotta már, milyen szerencsétlenség!

tésztává gyurtak, formába gyömöszöltek. Azért változtunk így meg. Azért szörnyűség a rebelliség.

Hát másutt szörnyűség-e? Másutt természetes. Másutt az embereket nem forgatták ki a nemzeti mivoltából. Hanem az eredeti formát őrizték. Önfeláldozóan, utolsó csepp vérig oltalmazták. És megtartották. Büszkének rá. Életét teszi kockára, ki merénylő szándékkal közelednek hozzá. Nem is mer abhoz nyulni senki.

Nálunk, aki büszke az ősi formára s őrzi, védi, oltalmazza azt, elhagyottan, gyámoltalanul áll. Gondolkozását megtűrik. Szándékát kicsinylik. Fellépését gúnyo'ják. Szerepét kacagják.

Itt vagyunk a nagy kinevelés után.

S még foly a nevelés.

Az országot egészen le kell szegényíteni. Művelődését meg kell akadályozni. Szedjétek el pénzt hajóra, ágyura, hogy ne teljék gazdasági és ipari, kereskedelmi befektetésre. Hamar vér nélkül marad. Szedjétek el pénzt hajóra, ágyura, hogy ne legyen népnevelésre, művészetekre. Hamar hülye lesz. Aztán mint a vászon-babot szalmával, úgy telefőthetitek ezt a kiüresített vázát avval, amivel tetszik.

Most, mikor Szalay Károly tanár ur a kultusz-büzsét szegény Lázárnak nevezi, most is elnyomhatatlanul az a gonosz sejtelen fészkelődik be szívébe, hogy minek az Isten csudájának kell az a sok hajó, meg ágyu, ha nem annak, hogy a nemzeti irányban megindult közoktatásnak ne jusson pénz. Mert ime, alig kap valamennyire lábra a magyar őserő, mindjárt félelmes kezd lenni. Félnék tőle.

Hiába formálták át.

De azért próbálnak tovább velünk. Üreseké akarunk tenni, hogy az ő törekvéseiket gyömöszöljék belénk.

De rosszul számítanak. Nem ismerik a mézga tulajdonságát. Rányomhatnak bármilyen domborművű pecsétet. Szépen rajta marad. De amint leveszik róla, visszanyujtozódik eredeti formájába a mézga. Kivált ha a kéz gyenge, nyavalyás.

Ime, hogy nyujtozunk vissza nemzeti öntudatos, eredeti mivoltunkba.

Higyjék meg, hogyha megvalósul a Történelmi Színház nagyfontosságú eszméje, egy pár évtized alatt tolyan erős nemzeti közvélemény, olyan hatalmas magyar sziv-tábor támad, hogy aztán a pokoltól se félünk többet.

Hősök Lelkei! Jöjjetek, szálljatok szíveinkbe. Igazi magyarok akarunk lenni. S hogy azok lehessünk, fel kell hogy támadjunk a ti szellemetekben. Mert most nem élünk. Ez nem élet. Ez a halálnál is gonoszabb állapot. Életet kérünk!

Hősök Lelkei! köszönöm megjelenéteket a Szalay Károly és Bartha Miklós lelkeiben!

Balás Béla.

A hitelszövetkezetek.

(H.) A kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával sok szó esett a szövetkezetekről, de csaknem kizárólag az ipari és fogyasztási szövetkezeteket vették kritika alá, míg a hitelszövetkezetek működéséről behatóan és érdemlegesen nem beszélt senki. Az előb-

eladdig jóformán ismeretlen helyből, hol életét szándékozott eltölteni, d'Arcachonnal vetélykedő várost csinál.

— Mert végre is, — így szól — mi az Oceánt látjuk és örvendhetünk annak, hogy az arcachonniak nem szomszédaink.

Utóvégre azt is megvallhatta volna, hogy viharok alkalmával az oceán kicsap Peyrade utcába. Vagy ami még ennél is rosszabb, kerek husz kilométert kell a szomszédos állomásról kocsin megtenni, amíg idejut az ember. A kiűnő ember agyában azonban egy elágazási szárnyvonal terve is megvillant, amely nem sokára csak úgy önteni fogja a fürdővendégeket az oceán nagy szálló kapuihoz.

Ez hamarosan meg is épült. Persze fából, mert a kő ritkaság számba ment ezen a vidéken. Ami talán szinte bízhatatlan, az első évben elég sok vendége is akadt. Az igazat megvallva, mérsékelték voltak az árak, ami a kisebb földbirtokosok tárcáit nem ijesztette meg. A halat majdnem ingyen adták, olcsó volt a bányanyúlás is. A friss tojás, ludzsir, a daxi burgonya, fiatal szalonna. «cukrozott sütemények» napirenden voltak az étkezőben. A nagy nyári melegekben leginkább az iható vízben éreztek hiányt, de hát édes Istenem, nem lehet mindene az embernek.

Egy szó, mint száz, a Falconneau által alapított részvénytársaság részvényei — a fő részvényes ugyanis, mint alapító, egyedül ő volt, mivel csaknem az egésznek neki kellett magához váltania, — a legszebb reményekre jogosították

biéről mi is irtunk egykor, dicsőítettük az egyesülésben rejlő hatalmas erőnek a szegényebb sorsuak érdekében leendő érvényesítését, de természetesen abból a szempontból indultunk ki, hogy a szövetkezés tisztán a kispép anyagi érdekében teljesítsen hazafias missziót. Mi a nagy fontosságú eszme ideális érvényesülését óhajtottuk az ipar és kereskedelemnek minden rétegében, valamint a mezőgazdasági téren is oly módon, hogy a nép boldogulására, anyagi felleundulására irányuló magasztos cél fölötté álljon minden politikai, nemzetiségi és felekezeti mozgalomnak. Ámde az egyesülés vagy szövetkezés ereje nem azt a célt szolgálja, nem annak az eszmének megvalósítására irányul, amelyet az általános társadalmi érdek ettől a fontos nemzetgazdasági tényezőtől megkiván, hanem e szövetkezetek leggyakrabban a nemzetiségi vagy felekezeti igazgatások célzatával, avagy a magánérdek, esetleg valamely politikai törekvés sejtelmes légkörében alakulnak.

Nem ezekről akarunk azonban most szólni, hanem azokra — leginkább a fővárosban létező és gomba módra szaporodó hitel-korona-szövetkezetekre óhajtjuk felhívni az illetékes körök figyelmét, amelyek egész leplezetlenül — többé-kevésbé a törvény oltalma alatt a szegényebb sorsu, hitlere szoruló nép megarcolására alakulnak. A finanszeleményesség minden gyanus eszközt felhasználják ezek arra, hogy az a szerencsétlen ember, aki egyetlen egyszer áldozatul esik annak a csalátnak — mely a «könnyű visszafizetési mód» hangzatos jele alatt szerepel a szótárakban, megemlegesse mindörökké a szíves barátságukat.

A higgadtan gondolkozó elme elképpé, ha egy hitelszövetkezet elszámolását tekinti meg, mert annyira jótalan és nemtelen címet és módot találtak már eddig is ki a «devonások» gyarapítására, hogy az ember önkénytelenül abba az időbe képzele magát vissza, anidőn a kamatszámítás törvényesen szabályozva nem volt, és a hitelező kénye szerint róttá ki az adót az adósra. Hogy ez nem odavetett szó, azt jól tudják azok, akiknek már volt dolguk egy ilyen hitelszövetkezettel, valamint nem tagadhatják maguk a szövetkezetek sem, mert hisz ezek ezen gyönyörűsége munkájukban egymást tullicitálják.

De tekintsük egy kissé közelebről a hitelszövetkezetek ügykezelését.

Elvitatlan tény az, hogy nem azok keresik fel ezeket az intézeteket, akik filléreiket gyűjtik össze, hanem majdnem kizárólag azok, akik kölcsönt keresnek kedvező visszafizetési feltételek mellett. Az ilyen kölcsön felvételéhez három hitelképes aláírás szükséges: ezen három hitelképes egyén leköti minden földi javadalmát és földöntul boldogságát. Maga a kölcsönadás módja kétféle. Az egyik a koronás heti visszafizetésen alapszik, a másik a részjegy alapján kiutalt kölcsön törlesztéses visszafizetésre. Az előbbi az eredeti és így a legelterjedtebb mód, a másik csak újabb keletű és szélesebb alapon nyugvó uszóra. Mindkettőt megkísértem megvilágítani, megjegyezvén, hogy nem a legeliasztóbb példát mutatom be, hanem iparkodom azon a ponton maradni, amely alá a hitelszövetkezetek átlaga sorozható.

Egy ezerkoronás kölcsön elszámolása például a következő: 8 százalékos kamat 3 hónapra 20 korona, 4 százalékos kezelési költség 3 hónapra 10 korona

az embert. A vasutnak is első sinpárját immár lefektették... egy híres vasuti szakférfiu utmutatási szerint. Falconneau ur immár, mint jó keresztény, hálát adott az Istennek, hogy a csapás után, amely lesújtotta, most a vagyonosság mosolyog felé. Szegény ember! Nem vette észre, hogy a német közmondás vendége keserü arccal mosolyogva ül a székében és egyénisége olyan, hogy egyhamar még távozni sem látszik tőle.

Falconneau ur az évad végével, anidőn már a végszámadások meg voltak, mint a Peyrade tengeri fürdő részvénytársaság ügyvezető elnöke és igazgatójánácsa, a teendők megbeszélése céljából nagy gyűlést tartott. A jelentés, melyet maga dolgozott ki, teljesen őszinte volt, mi rendesen az e fajta jelentéseket nem igen szokta jellemezni. E jelentés megállapította, hogy a vendéglő üzlet a kezdet nehézségei közt veszteséggel zárult, miből azt a következtetést vonta le, hogy — és ezt vita nélkül elfogadták — az első esztendőben osztalékot adni nem igen lehet. Ugyanekkor elhatározták, hogy az ellátás árát a jövőre nézve napi öt frankig emelik, ami, mint a jelentés kiemelte, elfogadható és mégis jövedelmező lesz.

A sors azonban mintha megszámlálta volna a fogadó napjait, mert az a következő télen, mint valami gyujtósza, elégett. Szerencsére üres volt és így nagyobb anyagi veszteségeket nem okozott és miután biztosítva volt, a társulatra sulyosabb anyagi kárral nem járt. De szerencsétlenségre, valami alakhi hiba miatt a rend-

alapszabályszerű illetmény 10 korona, tartalékalap 10 korona, biztosítéki alap 40 korona, beiratási díj 10 korona, jutalék számla 10 korona, könyv 40 fillér, késedelmi kamat 13 hétre 5 korona, nyomtatványok 2 korona, információ-díj 3 korona, alapítási költség 4 korona, összesen 124 korona 40 fillér, befizetés 13 hétre á 5 korona, 65 korona, tehát összesen 189 korona 40 fillér.

Ezen összegből a heti befizetésekre levont 65 korona tőketörlesztésül szerepelvén, a fennmaradó 124 korona 40 fillér levonás tehát 1000 korona után 3 óra 49,8 százalékos kamatfizetésnek felel meg. A további kamatok az 5 vagy 6 évig tartó ciklus befejeztéig állandóan 1000 korona után fizetendő, még pedig 8 százalékos kamat 80 korona, 4 százalékos kezelési költség 40 korona, összesen 120 korona. Minden évben 5 koronás heti részletben törlesztve lesz azonban 260 korona, úgy hogy a II. évben 740 korona után fizet 120 koronát, ami 16,2 százalékos, III. évben 480 korona után fizet 120 koronát, ami 25 százalékos, IV. évben 220 korona után fizet 120 koronát, ami 54,5 százalékos, V. évben adósságnélkül fizet 120 koronát, ami 120 százalékos kamatfizetésnek felel meg. Ha most már az első év 49,8 százalékos kamattal hozzászámítom, úgy arra a megbotránkoztató eredményre jutottam, hogy a kölcsön után 53,1 százalékos kamatot fizetett a szegény adós állandóan.

Egy ellentmondásra számíthatok a szövetkezet részéről; azt hozhatja fel ugyanis védelmére a szövetkezet, hogy a szövetkezet alapszabályában fogva, továbbá a törvények és alapszabályok értelmében is a szövetkezeti tagok egyaránt részesülnek a haszonban, heti befizetéseik után tehát az illető társulat felszámolása után kamat-visszatérítésben fognak részesülni. Való igaz, hogy a mérlegben 5 százalékos, esetleg 6 százalékos hasznot fel is tüntetnek, de nagyon kevés azoknak a szövetkezeteknek a száma, amelyek a kölcsön felszámolásánál a tagot ezen haszonban részesíti is. Hogy csak egy határozott esetre hivatkozzam, megemlítem, hogy egy VII. kerületi hitelszövetkezet kísérletet tesz arra nézve, hogy az elmúlt év végével felszámolt évtársulat tagjainak kevesebbet fizessen vissza, mint az általuk befizetett tőke. Ha azonban a tag erősebben fellép ezen jogtalan eljárás miatt, akkor az őt év alatt összegyűjtött 260 korona tőkére három koronát kap öt esztendői kamat címén. Pényes gyümölcsötözése a tőkének! De ezt is csak az élvezi, aki tisztán gyümölcsötözési szándékból rakta össze öt esztendőig a pénzt, míg azokon, akik felvett kölcsönre fizették hetenkint koronáikat, könyörtelenül behajtanak jelentékeny utánfizetéseket, vesztéses címén.

Nem mulaszthatom el mindazonáltal megjegyezni, hogy van néhány szövetkezet a fővárosban, amelyeket vádjaim nem érintenek, mert — noha ezek is nagyobb haszonra dolgoznak — mégis lehetőleg a tisztesség határain belül maradnak. Vajon nem méltelyez-e meg ezeket is idővel a nagy versenyben a társaik körében uralkodó epidémia — az a jövő kérdése marad.

A kölcsön másik módját legközelebbi cikkünkben fogjuk ismertetni.

örség pert indított, mely két évig járta az első foku törvénytől a legmagasabb ítélő fórumig az utat és a vége az volt, hogy a társulat lévén a pervesztes, elverték rajta a port.

Falconneau ur illúziói tehát roppant rövid életűek voltak; mindazonáltal életének eme periódusa még a legkellemesebbek közé tartozik. Alapjában szerény izlésű ember volt, ki egyszerű lakásában boldogan élt feleségével és leányával. A régi államügyészség a halászköz és terpentinelaj kereskedők környezetében mindössze két barátja volt, ha pedig a karkülönbséget számításba nem vesszük, e szám háromra emelkedik. Ezek voltak: a plébános, az orvos és az unokaöccse, egy félénk, szegény fiatal ember, kinek fenkölt lelke volt és kit a nagybácsi egy kissé önző gyöngédséggel tartott magánál.

Célestin Bidarray, vagy a baszk tartomány szájszólása szerint Bidarrayille gyógyszerész volt és koránál fogva talán Franciaország legfiatalabb patikáriusa. Szinte kételkedni lehetett abban, hogy Peyrade az ő ambícióját kielégíthette volna; jó kedélyét azonban ez a nem valami irigylendő hely nem viselte meg. Nevetve szokta volt mondani:

— Ugyan, hogyne gazdagodhatnám meg? Hisz a legközelebbi szomszédom kelet felé tőlem éppen öt mérföldnyire lakik. Napnyugat felé talán éppen New-Yorkig kellene menni, míg gyógyszerész-üvegöcséket láthat az ember.

(Folyt. köv.)

Vas József bácsi beszél.

Irta: **Vasmezei Ferenc.**

— Most már jól vagyunk, uram-öcsém. Megszabadultunk ezektől a gonosz fiaktól, a mostoha fiaktól. — Egy héten kétszer is jöttek, mindig részegen, micsoda hujákolást vittek végbe, a szomszédok már szinte megsajnálta, a magam eselédjei, meg az egyetlen lányom, az unokáim felém se néztek.

— A papa már csak ezeknek él — mondogatták.

— Hát bizony ezek, ha úgy bevehették magukat a kamrába, nem jó volt nekik a folyó bor, hanem darabba hagytak minden hordót, pedig kétféle borom is volt csapon, fehér is, vörös is. Azt nézték mindig, mit vihetnek el. Nem akartam kiutasítani őket, megszorítani az anyjukat, a feleségemet, azt a nagybeteg asszonyt. Néha úgy kiméletesen mégis előhoztam neki a dolgot.

— Hagyja el, apja, van magának elég, marad is — ezzel hallgattatott el.

— Nem is hozakodtam elő vele többet. Szegény asszonynak ugys ma-holnap itt az élete, nem bánom ezzel is. Nagyon beteg volt az isenadta. Dobai főorvos is járt hozzá sokáig, de nem mondta, mi baja. Azt se, hogy él-e, hal-e, meggyógyul-e. Egyszer a feleségem megunt már ezt a nagy bizonytalanságot s éppen mikor már kint volt a főorvos ur, azt mondta az ápoló asszonynak:

— Hallod-e Julis, ott a pénz a nagyházba, a sifonérba, eredj, hozd be és fizesd ki a tekintetes urat.

— De hát miért, kedves néném? — kérdezte az orvos ur.

— Azért instállok, mert a tekintetes ur nem mondja meg, mi a nyavalyám, elvisz-e, megmaradok-e, — szólt az anyyukom.

— Azt nem mondhatom meg — himelt-hámolt a főorvos ur.

— Aztán a Herpai urat hívtuk ki. Ez megmondta, hogy a gyomra van összeszűkülve, azért nem marad meg szegény anyyukomban az enni-aló. Nem is lábál ki a bajból, ha csak meg nem engedi magát operálni. Ám próbáljunk más doktort is, de arra is rávigyázzunk, hogy két hónappal a halomása előtt semmiféle kovászszal készült tészta le nem megy a torkán, se kenyér, se zsömlye. Ugy is lett az igaz, kérem alásan. — A Herpai ur majdnem fél esztendeig járt ki. Ha találkozik vele uram öcsém, emlitsen föl engemet, nagyon tisztel, böcsül ám az engem. Aztán elvittük, Isten nyugosztalja szegény feleségemet, Szabadkára, Topolyára, mind a két híres doktor azt mondta, meg kell operálni. A topolyai azt is hozzátette, vagy sikerül ám az, vagy se. Ha nem, biztos a halál.

— No, ha így áll, szólt az anyyukom, már inkább csak a családom körébe haljak meg.

— Elhoztuk haza, kifogytunk már doktorból, patikából. Itthon nyüglődött aztán az árva. Befelé fordult, ha ettünk, hullottak a könyei, mert az étvágya megvolt, de hasztalan evett. Eszen volt az utolsó percig, valósággal úgy halt meg éhen, a van mellett. De során mondom a dolgot. Egy délután kint ujitok a szőlőbe, megjövök este, hát hűt helye a feleségemnek. Mondja aztán az ápoló asszony, hogy míg oda voltam, itt járt János, a párom öregebb fia, feleségestül, megvették az anyjukat, ide viszik, oda viszik, kiment velök, azaz hogy kivitték a tanyájukra. Fölpakoltak minden ágyneműt, azt a halálra vált asszonyt a tetejébe fektették, tányérokat, villákat, poharakat, mindent, ami mozdítható volt, eltakarítottak, el az almáriomból hetven forintot, egy krajeár nélkül hagyták a házat. Harmadnapra meghozták a feleségem halva. De hogyan hozták meg, uram-öcsém! Még a testi ruhát is leszedték róla. Zsidózták, ponyvába takarták, ruhaszáritó kötéllal hurkot vetettek a bokájánál a lábára s a kötéllel körül csavarták az egész testét a nyakáig, hogy ki ne göngyölödjön a ponyvából. Így hozták a piszkos kocsi-deszkákon, a temérdek ágyból, amit kivitték, még csak egy piszkos vankos se jutott a feje alá. Itt magam jártam el mindenbe, dehogy is jött velem a János. Első rendű temetést parancsoltam. Boldogult feleségem tagja volt az „egylet”-nek, fizették husz éven át, onnan járt kétszáz forint a temetésre. Gondoltam, ez ráfutja. Az az Isten nélkül való fia meg el tudta nézni, hogy mindenütt én fizetek, pedig már a zsebében hallgatott a kétszáz forint. Mert azt cselekedte, hogy mihelyt meghozták az anyjukat, ki-

kérte az orvostól a halott-levelet s fölvette az „egylet”-nél a pénzt, azzal a neszszel, hogy ők, a gyerekei temettetik el. Az volt aztán még a gyalázat, amit a temetés után miveltek, a kórákkal együtt, a toron. A kamrába volt terítve. Az az ivás, az a dallás, amit ezek végbe vittek, no azt tán még az egek is bünhődtek. Mikor tökéletesen ellátták magukat, azt mondja János a bucsúzokodáskor:

— Ugy-e tyatya, beszálhatunk mi ezután is ide?

— Miért nem, ha tisztességesen viselitek magatokat, — mondom én.

— Fölkerült aztán a dologidő, hol voltam itthon, hol nem, de János csakugy megjelent kétszer-háromszor hetenként, mint azelőtt. Sorra kóstolta a borokat, egy-egy akóval néha-néha föl is vetett a kocsijára, de még csak a hordó hazahozataláról se tudott. Az ápoló asszonyt, a mint látja is uram-öcsém, meghagytam gazdaszszonynak, ettől tudtam meg aztán, hogy garzdálkodik János gazda. Még ezért se szóltam volna. Hanem egyszer kapok ám idézőt a közjegyző ur elé, hagyatéki tárgyalásra. El nem tudtam gondolni, szegény feleségem mit hagyott, mert én hozzám egy új krajeár nem sok, anynyit se hozott. Azt ugyan hallottam, hogy az Elek, a másik mostohám, már a temetésen egész hangosan mondogatta:

— A ház is feles, hm, még jó a teteje, pár évig megbirja, a szőlő is, a rét is feles, mind szörzemény — de csak azzal voltam, részeg volt, nem tudta, mit beszél.

— De nagyon is tudták. A közjegyző ur előtt megtámadtak, hogy négy száz forint móríngot — érti uram-öcsém, mi az? — irattam az anyjukra, a ház, a szőlő meg egy darab rét közös szerzemény, hát a pénzt, az ingatlanok felét bocsássam osztályra! Igazatok van, mondtam. Irattam, a ház, a szőlő, a rét mind szörzemény, de tudjátok-e, mikor 87-ben a Vas Sándor öcsém 33 holdas birtokát árverésen megvettem s a Pázsit Antal ur előtt — az volt akkor közjegyző — 22 holdat anyátokra irattam ajándékképpen belőle. Abba hajol le minden, amit ti követeltek. Anyátok kértére, akkor mindjárt ráeresztettek benneteket arra a tanyás földre, azon, abból éltetek azóta. Fogadtátok, hogy anyátok életibe, minden évben kétszáz forintot adtok a birtokból, de még máig nem láttam egy garastokat. Az a fölo most a nevetekre ment és még tovább is kereskedtek? Hát csak rajta!

Bíróság elébe kerültünk, a keresetkökkel elutasították őket. Azért János ó év utolsó napján csak ide állított. De már erre a hallatlan cudarságra az én türelmem is elfogyott.

— Hallod-e te János, adom föl neki a szót, az év utolsó napja van, de ne is lássalak meg többet ennél a háznál, a mért ilyen herce-hurcát tettek velem. Igaz kávinista ember vagyok, a nagypénteket eddig is megbőjtöltem, de ha te elmaradsz a háztól, a Szilvesztert is megbőjtölöm. A lábod ide többet be ne tedd, disznó! Engedelmet kérek, nem uram-öcsémre értem.

— Majd csinálók én kednek harmadik böjtnapot is, — ezzel hagyta ott János.

Már most aztán, mit csinál . . . agyonüt, fölgyuji? . . . leghamarabb a kamrát rabolja ki. Gondolhatja uram-öcsém, hogy megkönnyebbedtem, amint megszabadultam ezektől a rablók-tól. Hálá istennek egészség van, enni, inni való is van. Volt is különben mindig, ha isten úgy akarja, lesz is.

— Julis! hozzál sajtot, uram-öcsém szereti a szalonnát, azt is. Az idén még nem vágunk ugyan, de a tavalyi vágás is gyönyörű szép fehér, nem avas egy csöppet sem. Asszony öcsémnek meg édes bort hozz. Igazán, nem tudom megköszönni ezt a nagy szíveségüket, hogy elfáradtak hozzánk. Tessék uram-öcsém, vegye föl a poharát, legyünk jó kedvvel. Mindjárt ide érnek a lányom, az unokáim, most már el mernek jönni szegények . . .

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Pálmay Ilka bucsuja.** A Népszínházban tegnap este bucsuzott el a budapesti közönségtől Pálmay Ilka, aki nyári üdülésre indul. Az „Izé” került színre s a nagyszámu közönség minden alkalmat megragadott, hogy a kedvencét ünnepelje. Mellette leginkább Hegyi Arankát ünnepelték.

* **A szultán birodalma.** Ijabb Hegedüs Sándor tudományos darabját a bécsi *Urania* színház is műsorára

vette s legközelebb bemutatja. Ugyancsak bemutatóra kerül az *Urania* egy másik darabja, *A hadsereg* is.

* **A Széchenyi-Muz um.** Az Akadémia közzétette a *Széchenyi* Istvánra vonatkozó emlékek sorozatát, melyek birtokában vannak. A főtitkári hivatal ez alkalommal újból fölkeri azokat, akiknek a nagy Széchenyre vonatkozó iratok, emléktárgyak vagy könyvek van, amely a gyűjteményből még hiányzik, küldjék azt örök letéteményképpen az Akadémiába.

* **Festetits-album.** Abból az alkalmából, hogy néhai *Festetits* György grófnak, a keszthe yi gazdasági iskola alapítójának, június 8-án leleplezik a szobrát, a bizottság egy albumot adott ki. Ebben az albumban sikerült fénynyomásban közlik a szobrát, melyet *Lukácsy* Lajos készítet *Strobl* Alajos tanár felügyelete alatt. Továbbá az ünnepélyes leleplezés műsorát, *Festetits* György életrajzát, végül a szoborra adakozók névjegyzékét.

* **Magdolna.** A *Magyar Színházban* ma este felújítják *Rákosi* Jenő érdekes népdramáját, a *Magdolnát*. Az est remier számba megy, mert e színházban először adják a népszerű darabot, s *Hidvéghy* Ernő, a kassai nemzeti színház volt tagja, akit igen jó hír előzött meg s *Angyal* Ilka, az új gárda egyik erőssége, a *Magdolna* főszerepeiben mutatkoznak be a budapesti közönségnek. *Lajos* szerepét *Paláthy* Sándor adja s a többi szerep is jó kezekben van.

* **A magyar gazdák szemléje.** A magyar gazdaszövetség folyóiratának (szerkeszti *Bernát* István) május havi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Nemzeti függetlenség. Jogi oktatásunk és a magyar föld-örökösödési jog telepítési birtokokon (*Baross* János dr.). Az egyesadók reformjáról (*Farkas* Róbert). A dolgozó Olaszország (*Geöce* Sarolta). Millerandék szocializmus-a. Rikki-likki tavi (*Rudyard* Kipling). Társadalmi krónika (*Maszk*). Különfélék. Egyes szám 1 korona 20 fillér.

Mindenféle.

A mit még a tanfelügyelő se tud. Egy frankfurti újság mondja el ezt a józsu kis történetet. *Bornemann* tanfelügyelő meglátogatta hivatalos körútjában a sachenhausen-i iskolát. Az egyik felsőbb osztályban éppen földrajzi órán toppant be. Kiszólitott egy diákot és Amerika felől intézett hozzá egy pár kérdést. A fiatal urtól azonban *Kolumbusz* *Kristóf* akár el se mozdulhatott volna hazudról, ő teljeséggel nem vett tudomást a fölfedezéséről és a tanfelügyelő sehogy se tudott más választ kapni a kérdéseire, mint — vállvonogatást. Az ifju teljeséggel nem tudta, hogy egyáltalában van-e a világon Amerika, sőt alkalmasint azt hitte, hogy a tanfelügyelő ur taláta ki az egészet, hogy őt kegyetlenül leszidhassa. Délután a tanfelügyelő ur azt határozta, hogy az erdőn keresztül átsétál a szomszédos *Isenburgba*. Az ut azonban az erdő közepén többfelé ágazik és a tanfelügyelő tanácsatanul állt, míg aztán szerencséjére észrevett egy ifju diákot, a ki nagy igyekezéssel mászott egy fán fölfelé. Rászólt:

— Mondd csak, hiam, melyik ut vezet *Isenburgba*?

A diák odanézett és szemrehányó hangon mondta:

— No látja! Maga engem délelőtti összeszidott, mert nem tudtam, hol van Amerika és maga még azt se tudja, merre van *Isenburg*!

A katonatisztek tegeződése. A közös hadsereg tisztjei között szokásos tegeződésről egy német nyelvű orosz újság a következőket írja: Az osztrák-magyar hadseregben az a szokás, hogy azok a tiszték, akik körülbelül egyforma rangban vannak, mindjárt az első látásra bizalmasan tegezik egy-egy is, izléses is, mulatságos is, de a legnagyobb föl-Magyarországon van az úgy, hogy az egy társadalmi osztályhoz tartozó urak, kor- és rangkülönbségre való tekintet nélkül tegeződnek egymással. Így van ez a magyar parlamentben is, ahol a képviselő, ha mindjárt csak egy vidéki fiskális is, tenek szólítja ő excellenciáját, a miniszterelnököt is. A hadseregben ez a szokás a tizenhetedik század vége felé honosodott meg, amikor ennek keretében néhány tiszta magyar ezredet szerveztek. Később azután a tegeződés annyira általánossá lett, hogy a tiszték még szolgálatban is ezt a megszólítást használták és pedig tekintet nélkül a rangkülönbségre. 1747-ben rendeletben tiltották meg, hogy kisebb rangú tiszt nagyobb rangú tegezzen. A francia háború idején, mikor nagyon sok idegen tiszt került a hadseregbe, a tegeződés végképpen megszűnt, még az egyenrangúak között is, csak az Itáliában táborozó csapatoknál maradt meg. Később a magyar szokás megint fölújult és a tiszték tegeződése ma már ismét általános, szinte kötelező szokás az osztrák-magyar hadseregben.

Magyar királyi Államvasutak Üzletvezetősége Aradon.

15734. szám.

Pályayati hirdetés.

A magy. kir. államvasutak szajol-aradi vonala alább megnevezett állomásainak kibővítéséhez szükséges magas építmények és tartozékainak előállítására ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettük, melyre a jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1902. évi június hó 17-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége titkárságánál (Arad, Csanádi-palota, I-ső emelet) benyújtandók.

Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok közt a szabad választás jogát, — tekintet nélkül az árakra — az üzletvezetőség magának tartja fenn.

A szabályszerűen felbélyegzett és lepecsételt ajánlatok borítékai, a következő felirással látandók el:

„Ajánlat a magy. kir. államvasutak szajol-aradi vonalán létesítendő magas-építmények előállítására.“

Az előállítandó magas-építmények következők:

A.) **Mezőtur-Gyoma állomások közt a 798 808 sz. szelv. épülő Nagy-Lapos állomáson:**

Egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy kettős emeletes őrház, egy gazdasági udvar, 2 rekeszszel, egy szabadon álló árnyékszék III. oszt. felvételi épülethez, egy szemétkerem, két sütőkemence, 1 kút a felvételi épülethez, 1 kút az őrházhoz, két kettős őrházi melléképület, két őrbódé.

B.) **Gyoma-Mezőberény állomások közt a 983 994 sz. szelv. épülő Körös-Tarcsa állomáson:**

Egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy kettős emeletes őrház, egy gazdasági udvar 2 rekeszszel, egy szabadon álló árnyékszék III. rendű felvételi épülethez, egy szemétkerem, két sütőkemence, egy kút a felvételi épülethez, egy kút az őrházhoz, két kettős őrházi melléképület, két őrbódé.

Az ajánlatok az összes munkákra, vagy az egyes állomásokon létesítendő munkákra külön-külön tehetők meg.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, azaz 1902. évi június hó 16-án déli 12 óráig állomásonkénti munkákra 2100 korona, azaz: kétezerszáz korona bánatpénz a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál (Arad, Csanádi-palota földszintjén) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban teendő le.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebb, utolsó árfolyam szerint számíttatnak, de nem névértéken felül.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértí vevényvel adandók fel.

A létesítendő épületek tervei, a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége építési és pályafenntartási osztályánál megtekinthetők, ugyanott az ajánlat alapjául szolgáló költségvetések, a szerződési tervezet, ajánlati minta és a pályázati feltételek 2 kor. lefizetése mellett kaphatók.

Aradon, 1902. május hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik)

Rendkívül olcsó

Szt.-Lőrinczi

PORCELLÁN fest. GYÁR

Városi raktár:

Teréz-körut 32. szám.

Finom festés. 6 szem. 26 drb.

Étkező készlet, finom — — frt 6.50
 fin. festés, arany-
 szegély — — — — — 8.50
 rococo díszes festés, dus arany.: , 10.50

12 személyre.

Étkező készlet, fin. fest. arany: frt 20.—
 dísz.rococo fest.,
 dus aranyozással — — — — — 28.—

Modern. Ujdonság! Elegáns.

Étkező barok ibolyavirág dus
 arany. 6 személyre — frt 14.—
 ugyanaz 12 személyre — — — — — 30.—
 remek étkező minden minta
 nélkül, finom porcellán, szép
 fazon, dus arany. 6. személyre „ 16.—
 ugyanaz 12. személyre — — — — — 35.—

Vidéki megrendelésnél kériük a minta színezetét és virágját megnevezni.

Elegáns, finom festés.

Tea-készlet, elegáns, 6 szem. frt 3.75
 ugyanaz 12 szem. „ 7.—
 rococo díszes fest., dus aranyo-
 zással 6 személyre — — — — — 4.75
 ugyanaz 12 személyre — — — — — 8.—

Kávé-készlet, finom, 6 szem. „ 3.75
 csavart díszes fin.
 6 személyre — — — — — 4.75

Mocca-készlet platauval — — — — — 6.50

Csiszolt fin. üvegkészlet 6 sze-
 mélyre — — — — — 12.50
 csillagvessett — — — — — 12.50

Függő-lámpák, majolika 5 fűtől
 feljebb.
 35 cm. ernyő átmérő — — — — — 9.—
 40 cm. „ — — — — — 15.—

Fogak

2 frtól, valódi amerikai módszer, 10 évi jótállással
 A gyökér eltávolítása fölösleges. Szájpadlás nél-
 kül is. Vidékiek 24 óra alatt kielégítettnek

Részletfizetésre is.

KOVÁCS J. fogműtermék

Budapest, Károly-körut 9., II. em. 8. szám.
 (Gróf Hadik-palota.)

Található naponta reggel 9-től délután 5-ig

Mindenkinek ijesztője
a szürke haj.

Számos szer lesz a szürke haj el-
 pörlésére hatásosnak elhasz-
 nálva. Sok kísérlet után végre sikerült
 Huzsár-féle

Hajregenerator-ában

egy hatásos szer talált, mellyel
 megszüntül a szürke haj, és a haj
 színe, barna, fekete vagy szőke
 visszanyerhető anélkül, hogy a fej
 és fehérszemé megsebesüljön. 1 kis
 üveg 3 kor., nagy üveg 4 kor.
 50 fillér.

Előadó Budapesten: Török József gyógyszerész
 Király-utca 12. sz., Dr. Egger Nádor-gyógytárában,
 Váci-körut 17. sz.

Az ország elismert legkitünőbb speciálistája
a műfogak készítésében

WELLNER GYULA

Lakik:

Budapest, VI. ker., András-ut 33.

A szájadlás nélküli műfogaknak

Magyarországban a meghonosítottja. Számtalan elismeréssel
 dícséri ügyességét. Kinek műfogra van szüksége tisztelt ol-
 vasóink közül, az keresse őt fel Andrásy-ut lakásán, hol
 reggel 9 ór. től d. u. 6 óráig áll rendelkezésére a foghiányban
 szenvedőknek.

SPECIALISTA
SÉRVKÖTŐKBEI
Keleti J. orthopédiai műintézetében ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1900. évben császári és királyi szabadalmazott sérvkötőjét. Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által felülmul minden más gyártmányt.

Ára: Egyoldala 12 korona, Kétoldala 24 korona.

Gyárimban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó- és támgépek, műfüzők, ferde-nőttek részére és sciosis-nál Hessing rendszerre szerint. Műlábak és kezek, haskötők, köldök sérvkötők, görcs-harisznyák stb. stb.

Illusztrált árjegyzékeket titoktartás mellett ingyen küld szét:

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kótszergyára (alap. 1878.)
BUDAPEST,
IV. ker., Koronaherceg-u. 17/M.
Gyár: Központi városház.
Kéretik a címre jól ügyelni.
12 koronás rendelésnél bérmentve. — Meg nem felelő készséggel kicsérélek.

Butor
ké szpénzért vagy részletfizetésre legolcsóbban
Fuchs Bódognál kapható
BUDAPEST, VIII., József-körút 26.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

GEDULDIGER HUGÓ
első magyar ruganyá-bélyeggyár és véso-intézet
Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. szám.
Minta-árjegyzék ingyen.
Viszontelárusítók kerestetnek.

Legjobb árban veszem
forgalmi és régi bélyegeket minden mennyiségben veszek, csarék, és eladok.
PRÜCKLER J. C.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 3. szám.

Ferfiak ingyen kapnak
olyan új találmányu orvosságot, mely az elveszített erőt újra meg hozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapnak mindazok, akik érte irnak. Ez a legkiválóbb csodaorvosság, mely megmentett ezeket, akik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben valamint elveszített férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarra fordított könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, akik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyengülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, ahol a megerősödés szükséges, csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket.

Óreg, fiatal egyaránt írhat a State Medical Institute-nak az alant jelzett címre, ahonnan a csomagot rögtön elküldik.

Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, akik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Mindenki írhat érte bárhonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultával egy ingyen csomag orvosságot kap magyarul fordított könyvvel együtt. Írjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni.

A levelet így kell címezni:
State Medical Institute, 75 Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika.
A levelek mi dig bérmentesítendőik.

A MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR
orthopédiai műintézetében
Budapest, VII., Kerepesi-út 32. sz.
a Rákóczi-kórházzal szemben.
SÉRVKÖTŐK.
Egyoldala 2, 3 és 6 Ft.
Kétoldala 4, 6, 12 és 18 Ft.
A legkiválóbb kivitelben kaphatók: Műlábak, műkezek és műfüzők, ferde-nőtteknek, egyenes-nőttek, haskötők, görcs-harisznyák stb. stb. mérték szerint jótállással közzeltek.
A betegápoláshoz szükséges összes előkészítési, valódi francia ömlesztett, különlegesek meg vásárlásához az jutányos árat mellett kaphatók.
Készletmennyiségben kiszolgálás.
Minta-árjegyzék ingyen és bérmentve küld a címre.

Svájci óra ipar.
Minden szakfőnök, katonatiszteknek, postai, vasut- és rendőrszolgálatoknak, valamint mindenkinek, ki-nek pontos és jó zsebóra van szüksége, szíves tudomására adjuk, hogy az újonnan feltalált valódi genfi 14 karatos (Sis-temo) glace hülle-vel jelölt elektrizált arany plaque remontoir-órák kizárólagos elárúsítását átvettük. Az óráknak antimagnetikus biztonsági szerkezetük van, pontosan ki van próbálva és szabályozva, valamilyen nyírt írásban 3 évi jótállást vállalunk. Az óratokok-melyek 3 fedelűek, nyomós rugóval ellátott fedelűek, teljesen modern pompás kiállításúak, s a legújabb abszolút változatlan amerikai arany fémből vannak előállítva, s 14 karatos aranylemezzel bevonva, úgy, hogy teljesen a valódi arany színét mutatják, annyira, hogy még szakértők is a valódi 200 koronás arany óráról sem tudják megkülönböztetni. Az egyetlen óra a világon, mely az arany jellegét sohasem veszíti el. Hat hónap alatt 10,000 utánrendelést s körülbelül 3000 elismerő-levelet kaptunk. Egy férfi vagy női óra portó és vámmentesen csak 16 korona. Minden műhoz börtök ingyen. Igen elegáns, modern aranyplaque láncok urak és hölgyek számára (nyakláncok is) 3-5 és 8 korona. Minden nem megfelelő óra visszavéteik, nincs kockázat. Szétküldés utánvétellel, vagy előleges pénzbeküldés ellenében.
Megrendeléseket Uhren Versandthaus „Chronos“ Basel (Svájc) kell intézni. Levelek Svájcba 25 filléres, levelező-lapok 10 filléres bélyeggel látandók el.

POLGÁR SÁNDOR
magy. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kótszerész
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja minden elszorított raktárát saját gyártmányu orvosi, sebészeti és betegápolási tárgyokban.
Saját találmányu s. kir. szabadalmazott Polgár-féle **sérvkötő,** haskötő, görcs elleni gummi-harisznya, orthopédia-készülékek, műlábak, és kezek, összes kótszerék, irritator-focakendők, mentő-eszközök, stb.
Valódi francia különleges ömlesztett (szesz árú és női óvszerek) F. Bergerson által készített gyártású **Részletes képes árjegyzék** ingyen és bérmentve küld a címre.
Utánzás ellen védve 1890. sz. s. Fenti címre ügyelni tessék.

Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség Aradon.

15634. szám
II.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános tárgyalást hirdet a szajol—aradi vonalon Mezőtúr—Gyoma állomások közt a 798/808. sz. szelv.-ben épülő Nagy-Lápos állomáson 10800 köbméter er és a Gyoma—Mező-Berény állomások közt a 983/994. sz. szelv.-ben épülő Körös-Tarcsa állomáson 7285 köbméter, az állomási plateau, az órházi plateauk és a felvételi épület plateauja számára szükséges, összesen 18100 köbméter földfeltöltési munka végrehajtására.

A tervek, a szerződési és az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az általános és részletes feltételek, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában és Mező-Túr-on az osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve 2 koronáért megszerezhetők.

Az ajánlat az egyes állomásokon szükséges földmunkára külön-külön, vagy az összes munkákra tehető meg.

Az ajánlatokat legkésőbb 1902. évi június hó 17-én, déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletvezetőség osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteit ivenként 30 fillér bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani: „Ajánlat a Nagy-Lápos és Körös-Tarcsa állomásokon létesítendő földmunkákra.”

Az ajánlat az összes munkákra, vagy állomásonként külön-külön tehető. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis legkésőbb f. é. június hó 16-án déli 12 óráig állomásonként 100—100, összesen 200, azaz: kétszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál akár készpénz, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban letenni. — Takarékpénztári könyvek letét gyanánt el nem fogadtatnak.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

A készpénzben letett bánatpénz után kamat nem követelhető. Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névérték felül számításba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényvel adandók fel.

Aradon, 1902. május hó 30-án.

Utánnomás nem díjaztatik.

Az üzletvezetőség.

A magy. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Érvényes 1902 május hó 1-től.

A vonatok INDULÁSA Budapestről.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapestre.

Main railway schedule table with columns for departure/arrival times, train names, and destinations. Includes sections for 'A keleti pályaudvaron' and 'A nyugati pályaudvaron'.

A vonatok indulása és érkezése Budapest-Józsefváros. Table with columns for departure and arrival times.

A vonatok indulása és érkezése Buda-Császárfürdő kitérő. Table with columns for departure and arrival times.

KÁLMÁN ADOLF üzleteiben

(Erzsébet-körút 36. és Kerepesi-ut 45. szám) most a következő alant felsorolt és még eddig nem tapasztalt árban lehet bevásárolni:

Price list table with columns for item descriptions and prices. Includes categories like 'Úri divat', 'Női divat', and various clothing items.

Kálmán Adolfnál Erzsébet-körút, 36. és Kerepesi-ut 45. sz. alatt.